

**PROFESSIONELE BACHELOR IN HET ONDERWIJS
LAGER ONDERWIJS**

Zelfstandig project

Internationalisering

Door middel van welke strategieën en andere hulpmiddelen kan ik voor een passende aanpak van een les begrijpend lezen zorgen in groep 6/7 van de Sister Magda School in Sint Maarten?

Voorwoord

Beste lezer,

“Door middel van welke strategieën en andere hulpmiddelen kan ik voor een passende aanpak van een les begrijpend lezen zorgen in groep 6/7 van de Sister Magda School?” Dat is de centrale vraag van het zelfstandig project dat voor u ligt. In het kader van mijn afstuderen aan de opleiding Leraar Lager Onderwijs aan de Hogeschool PXL Hasselt, kwam dit zelfstandig project tot stand.

Dit zelfstandig project heeft vooral vorm gekregen door mijn ervaringen tijdens mijn buitenlandse stage in Sint Maarten in de Sister Magda Primary School. Mijn stageperiode startte op 27 januari 2017 en ik ben teruggekeerd op 2 mei 2017. In de Sister Magda School ondervonden de leraren problemen met begrijpend lezen. Daarom ontwierp ik dit zelfstandig project om er mij extra in te verdiepen en de leraren te helpen waar nodig. Dit onderzoek was soms een hele uitdaging, maar ik heb ook heel wat nieuwe inzichten opgedaan.

Zo maar een onderzoek opstarten is niet gemakkelijk. Ik ben heel erg blij met de hulp en steun die ik heb gekregen van onder anderen mijn stagementor, mijn promotor, vrienden en familie. In de eerste plaats zou ik graag de heer Vincent van Weelden, mijn stagementor, willen bedanken voor de kansen die ik bij hem gekregen heb om mijn verworven inzichten en mijn uitgewerkt product toe te passen. Ik ben hem erg dankbaar dat hij ervoor openstond dat ik van alles kon uit proberen tijdens de stageperiode.

De Sister Magda Primary School heeft me zeer goed ontvangen en het hele team stond open voor het beantwoorden van mijn vragen. Ik kon overal terecht voor feedback, observaties en bevestigingen. Daarom zou ik het hele schoolteam willen bedanken voor hun medewerking.

Daarnaast wil ik graag mevrouw Marjan de Visser, taalcoach in functie van de Nederlandse Taalunie, en mevrouw Bianca Versteeg, projectleider Nederlands als Vreemde Taal bij de Nederlandse taalunie, bedanken. Zij gaven mij raad in verband met mijn zelfstandig project en stonden altijd voor me klaar wanneer ik met vragen zat.

Ook wil ik graag mevrouw Roden Catherine, mijn promotor, bedanken voor alle feedback die ik van haar heb ontvangen. Met haar hulp heeft dit zelfstandig project de vorm gekregen die het nu heeft. Ik ben haar zeer dankbaar voor alle tijd die ze voor mij vrij gemaakt heeft om me zo goed mogelijk te begeleiden.

Tot slot gaat mijn dank nog uit naar de aanmoediging en steun die ik gekregen heb van vrienden en familie.

Ik wens u veel leesplezier toe.

Pauline Mertens, Kortesseem, 2 juni 2017

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
Inhoudsopgave.....	4
Inleiding.....	6
1 Oriëntatie	7
1.1 Probleemstelling.....	7
2 Richten.....	7
2.1 Onderzoekdoel en onderzoeksvraag	7
3 Plannen.....	8
4 Verzamelen en opslaan.....	9
4.1 Literatuurstudie	9
4.1.1 Wat is het verschil tussen moedertaal, Nederlands als tweede taal en Nederlands als vreemde taal?	9
4.1.2 NVT-onderwijs.....	10
4.2 Dataverzameling	19
4.2.1 Materiaal en methodieken	19
5 Analyseren	21
5.1 Literatuur.....	21
5.2 ERK – test.....	22
5.3 Vragenlijst leerlingen	23
5.3.1 AVI-niveau vergelijken met ERK-niveau	23
5.3.2 Resultaten van de vraag “Vind je begrijpend lezen leuk?”	23
5.3.3 Resultaten van de vraag “Hoe vaak lees je thuis?”	24
5.3.4 Resultaten van de vraag “Vind je de teksten die je op school leest leuk? Waarom wel/waarom niet?”	24
5.3.5 Vragenlijst leraren – observaties leraren	25
5.3.6 Interview + Workshop Marjan de Visser	25
6 Ontwerpen	27
6.1 Omschrijven van het ontwikkelde product	27

6.2	Omschrijving van de resultaten van het praktische gedeelte: bevindingen try-out + aanpassingen.....	27
7	Conclusie	30
8	Reflectie.....	32
	Literatuurlijst.....	35
	Bijlagen	37
	Bijlage 1: ERK-niveaus (algemeen).....	38
	Bijlage 2: ERK-niveaus (lezen)	39
	Bijlage 3: tekstkenmerken per niveau	40
	Bijlage 4: ERK-test	42
	Bijlage 5: oningevulde vragenlijst leerlingen	48
	Bijlage 6: oningevulde vragenlijst leraren	49
	Bijlage 7: vragenlijst juf Theresia	50
	Bijlage 8: vragenlijst juf Richa.....	52
	Bijlage 9: vragenlijst meester Vincent.....	54
	Bijlage 10: observatie juf Thersia (groep 6)	56
	Bijlage 11: observatie meester Vincent (groep 6/7)	57
	Bijlage 12: interview Marjan de Visser	58
	Bijlage 13: resultaten ERK-test.....	60
	Bijlage 14: foto's van de try-outs.....	61

Inleiding

Sint Maarten, een prachtig eiland in de Caraïbische zee. Dit was mijn habitat voor 3 maanden lang, waar ook dit zelfstandig project vorm kreeg.

Dit zelfstandig project is ingedeeld in 7 hoofdstukken. Eerst en vooral ging ik op zoek naar een probleem. Hiervoor ging ik te rade bij meester Vincent van Weelden van de Sister Magda Primary School, de school waar ik stage liep. Hij wist me te vertellen dat hij problemen ondervond met begrijpend lezen in groep 6/7. Dit werd het praktijkprobleem waar ik mee aan de slag ging en dat in het eerste hoofdstuk volledig uitgeschreven wordt.

“Door middel van welke strategieën en andere hulpmiddelen kan ik voor een passende aanpak van een les begrijpend lezen zorgen in groep 6/7 van de Sister Magda School?” werd de onderzoeksvraag waar ik me tijdens dit eindwerk mee bezighield. Deze vraag wordt beschreven in het tweede hoofdstuk van dit verslag.

In hoofdstuk 3 wordt de planning weergegeven die ik maakte om dit onderzoek uit te voeren.

‘Verzamelen en opslaan’, zo heet het vierde hoofdstuk van dit verslag. Dit deel handelt over de literatuurstudie die ik heb uitgevoerd en over de beschrijving en verantwoording van de dataverzameling.

Uit de literatuurstudie en dataverzameling heb ik heel wat inzichten opgedaan, die worden beschreven in hoofdstuk 5, namelijk ‘Analyseren’.

In hoofdstuk 6 wordt kort beschreven welk product ik ontwikkelde, namelijk een stappenplan om een passende aanpak van een les begrijpend lezen toe te passen. De resultaten van de try-out van dit product worden ook even verwoord in deze stap.

Tot slot handelt het laatste hoofdstuk (7) over de conclusies die ik getrokken heb uit dit onderzoek. In het volgende deel (hoofdstuk 8) wordt een reflectie op mijn onderzoek beschreven.

Voor het verwezenlijken van dit eindwerk heb ik gebruikt gemaakt van verschillende bronnen. Voor een volledig overzicht van de geraadpleegde bronnen verwijs ik even naar de literatuurlijst achteraan. Ook de bijlagen zijn achteraan terug te vinden.

1 Oriëntatie

1.1 Probleemstelling

Sint Maarten is een eiland in de Caraïbische zee en bestaat uit twee delen, namelijk een Nederlands en een Frans gedeelte. Toch is Engels over het algemeen de voertaal. De Sister Magda Primary School is gelegen in het Nederlandse gedeelte van het land. Ondanks dat de voertaal vooral Engels is, worden de lessen in het Nederlands gegeven. (Vonk J., 2016) Leerlingen die thuis enkel Engels spreken ondervinden dus moeilijkheden met het begrijpen van de lessen. De leraren beheersen het Engels, dus bij moeilijkheden kan de leraar de belangrijke leerstof herhalen in het Engels. Toch blijft het streefdoel dat alle leerlingen de lessen in het Nederlands volgen en de Nederlandse leerstof verwerken. Vincent van Weelden, een leraar van Sister Magda, stelt vast dat vooral begrijpend lezen zeer moeilijk verloopt bij de leerlingen van groep 6/7. Door deze moeilijkheden moet de leraar langer stilstaan bij bepaalde onderwerpen, waardoor hij niet verder kan met zijn leerstof (pers. comm.). Dit kan voor problemen zorgen naar het einde van het schooljaar toe.

Het probleem met de Nederlandse taal bij de kinderen uit Sint Maarten wordt bevestigd in het onderzoeksrapport van Unicef “De situatie van kinderen en jongeren op Sint-Maarten”. Hierin staat het volgende: “Volgens de volkstelling van 2001 heeft 67,5 procent van de bevolking het Engels als moedertaal. Van 13 procent is Spaans de moedertaal, van 8 procent het Creools, van 4 procent het Nederlands, van 2 procent het Papiamentu, van 1,5 procent het Frans en van 3,5 procent een andere taal.” Hieruit blijkt dat weinig leerlingen het Nederlands beheersen. Uit het rapport blijkt ook dat er een aantal beperkingen zijn in de onderwijskwaliteit. In 2010 werd er bepaald door de overheid dat scholen mogen kiezen of ze onderwijzen in het Engels of in het Nederlands. Er werd sinds toen in een aantal scholen afgestapt van de Nederlandse onderwijsstijl en Nederlands als instructietaal. Door de keuzevrijheid van instructietaal is er geen eenduidig beeld over onderwijs. Het Nederlands van de kinderen is niet goed, want zoals eerder beschreven heeft slechts 4 procent de Nederlandse taal als moedertaal. Omdat er toch scholen kiezen voor Nederlandstalig onderwijs, gaat de onderwijskwaliteit dalen. Een ander citaat uit het rapport wijst ook op problemen met het Nederlands: “Ook de onderwijstaal veroorzaakt problemen. Sommige basisscholen geven les in het Engels en wanneer je overstapt naar een Nederlandse school, heb je een probleem.” (Unicef, 2013)

2 Richten

2.1 Onderzoeksdoel en onderzoeksvraag

Begrijpend lezen is belangrijk in het onderwijs. Deze vaardigheid wordt niet enkel ingezet tijdens de lessen Nederlands, maar er wordt ook veel beroep op gedaan tijdens andere leergebieden. Het is dus van belang dat het hierboven beschreven probleem wordt aangepakt. Het doel van dit onderzoek is het verbeteren van de aanpak van begrijpend lezen in groep 6/7 van de Sister Magda School. Daarom werk ik in dit onderzoek aan de volgende onderzoeksvraag: “Door middel van welke strategieën en andere hulpmiddelen kan ik voor een passende aanpak van een les begrijpend lezen zorgen in groep 6/7 van de Sister Magda School?”.

Deze passende aanpak wil ik verwerken in een stappenplan, zodat de leraren dit stappenplan kunnen toepassen tijdens de les. In het stappenplan zijn er twee verschillende onderdelen, namelijk het onderdeel ‘voorbereidend werk’ en het onderdeel ‘opbouw van de les’. Het volledige stappenplan kan dus tijdens de lessen Nederlands gebruikt worden, maar het onderdeel ‘opbouw van de les’ kan ook bij leesteksten uit andere leergebieden gebruikt worden. Het product dat ik ontwikkel is dus relevant voor de bredere onderwijspraktijk.

3 Plannen

Om dit onderzoek verder uit te voeren heb ik uitgezocht hoe ik het beste alle relevante informatie kan verschaffen. Eerst vindt er een literatuuronderzoek plaats. Zo wordt het verschil tussen Nederlands als moedertaal, Nederlands als tweede taal (NT2) en Nederlands als vreemde taal (NVT) onderzocht. Het verschil tussen deze drie vormen wordt beschreven, omdat ik het belangrijk vind om duidelijk te maken waarom het in Sint Maarten geen NT2 onderwijs is, maar wel NVT onderwijs. Daarna verdiep ik me in NVT-onderwijs. Zo wordt er een duidelijk beeld geschetst over hoe het NVT-onderwijs in elkaar zit en hoe de lessen het best worden aangepakt. Ik spits me specifiek toe op begrijpend lezen. Door me hierin te verdiepen krijg ik ook weer meer inzichten over een passende aanpak van de lessen. Deze verdieping gebeurt aan de hand van een aantal boeken in verband met Nederlands als vreemde taal.

Na het literatuuronderzoek volgt de dataverzameling. Eerst wordt er een test afgenomen bij de leerlingen op basis van het Europees Referentiekader voor vreemde talen (ERK), zodat het juiste niveau van alle leerlingen kan worden vastgesteld. Dit hoort dus bij de methodiek 'bevraging'. Er volgen nog een aantal bevragingen zoals het afnemen van een vragenlijst bij de leraren van de groepen 6 en 7. Door middel van deze vragenlijst kom ik te weten hoe begrijpend lezen wordt toegepast door de leraren van de Sister Magda school en ik kom ook de mening van de leraren te weten over de aanpak van begrijpend lezen. Zo merk ik meteen of de leraren openstaan voor een andere aanpak of niet. Er wordt ook een vragenlijst bij de leerlingen afgenomen. In deze vragenlijst vraag ik naar het AVI-niveau van de leerlingen. Zo kan het AVI- en ERK-niveau met elkaar vergeleken worden. Ik vraag aan de leerlingen of ze begrijpend lezen leuk vinden of niet. Op deze manier achterhaal ik hun meningen en als ze het niet leuk vinden wilt dat zeggen dat een andere aanpak wel op zijn plaats is. Via de bevraging van de leerlingen wordt de huidige situatie duidelijk en kom ik te weten wat er nog voor verbetering vatbaar is. Er vindt in de dataverzameling een gesprek met een deskundige, namelijk Marjan de Visser, plaats. Zij is in Caraïbisch gebied bezig met het verbeteren van het Nederlandstalig onderwijs. Via een interview met mevrouw de Visser wil ik te weten komen wat haar mening is over de aanpak nu in Sint Maarten en zij kan mij vertellen wat er beter kan.

Er zal een workshop van mevrouw de Visser plaatsvinden in Sint Maarten. Deze workshop zal ik bijwonen. Zij geeft een aantal leraren uit Sint Maarten een taal cursus waarbij ze een aantal workshops plant om de leraren te coachen in het Nederlandstalig onderwijs. Door deze workshop bij te wonen wordt er duidelijk wat een betere aanpak van de lessen begrijpend lezen inhoudt.

Tot slot heb ik ervoor gekozen om een aantal observaties te doen bij de leraren van groep 6 en groep 7 van de Sister Magda. Er wordt een vragenlijst bij deze leraren afgenomen, maar uit de observaties blijkt of de leraren ook wel degelijk uitvoeren wat ze beschrijven in de vragenlijst. Door de observatie krijg ik dus een nog duidelijker beeld over hoe de lessen begrijpend lezen in de huidige situatie worden aangepakt.

Door het literatuuronderzoek en door de dataverzameling kan er een duidelijk antwoord geformuleerd worden op de onderzoeksvraag. Ik krijg ten eerste een duidelijk beeld over de huidige situatie en ten tweede krijg ik inzichten over hoe het anders/beter kan. Die inzichten wil ik dan gaan toepassen in mijn product.

4 Verzamelen en opslaan

Om verder te gaan met dit onderzoek verdiepte ik me meer in (begrijpend) lezen in het Nederlands als Vreemde Taal (NVT) - onderwijs. De informatie die ik verwerf over begrijpend lezen in het NVT-onderwijs kan ik toepassen in de praktijk, want de leerlingen van Sister Magda Primary School krijgen Nederlandstalig onderwijs terwijl het Nederlands toch een vreemde taal blijft voor de leerlingen. Op deze manier is de didactiek van begrijpend lezen perfect aangepast aan de taalvaardigheid van de leerlingen.

4.1 Literatuurstudie

4.1.1 Wat is het verschil tussen moedertaal, Nederlands als tweede taal en Nederlands als vreemde taal?

Volgens het Van Dale woordenboek is de definitie van moedertaal: 'De taal van het land waar iemand geboren is.' De moedertaal is dus de taal die een kind aanleert vanaf zijn of haar geboorte. Meestal is dit ook de taal die de ouders van het kind spreken. Vaak heeft een kind één moedertaal, maar als het kind tweetalig wordt opgevoed kan het ook twee moedertalen hebben.

Als iemand een andere taal spreekt dan het Nederlands en bijvoorbeeld komt wonen of gaat studeren in het Nederlandse taalgebied, dan leert die persoon Nederlands als tweede taal. Dit wordt afgekort als NT2. De leerlingen die Nederlands als tweede taal leren in school komen veel in contact met het Nederlands buiten school. In de buurt wordt er overal Nederlands gesproken.

Als iemand een andere taal spreekt dan het Nederlands en buiten het Nederlandse taalgebied gaat wonen of studeren, leert deze persoon Nederlands als vreemde taal (NVT). Veel NVT-leerlingen komen buiten school dus weinig tot niet in contact met het Nederlands. Vaak wordt er in de buurt weinig tot geen Nederlands gesproken (Taaluniversum, 2015).

Je zou denken dat NVT-onderwijs niet veel voorkomt aangezien Nederlands niet erg veel gesproken wordt in de wereld. Toch blijkt uit onderzoek van de Nederlandse Taalunie dat er ongeveer 15.000 universiteitsstudenten een opleiding NVT volgen. Dit aantal is verspreid over ongeveer 40 landen in 175 universiteiten. Er zijn ook nog eens 6000 leraren op niet-universitair niveau die NVT-onderwijs geven aan ongeveer 400.000 mensen in landen waar Nederlands geen officiële taal is. Op de volgende afbeelding (fig. 1) kan je alle landen zien waar er NVT-onderwijs aanwezig is (Nederlandse Taalunie, 25-09-2012).

Figuur 1 (Nederlandse Taalunie, 2000-2009)

Zoals je ziet is er in Europa heel wat NVT-onderwijs. Rond het Nederlandse taalgebied wordt er veel Nederlands onderwezen op scholen, zoals bijvoorbeeld in Duitsland in Nedersaksen, maar ook in Pas-de-Calais in Noord-Frankrijk. In Noord-Frankrijk zijn er ongeveer 7000 kinderen die Nederlands volgen op de lagere of middelbare school. In Duitsland zijn er ongeveer 23.000 leerlingen die Nederlandse les krijgen. Ook zie je op de afbeelding dat er Nederlands wordt onderwezen in de Verenigde Staten, Zuid-Afrika en Azië. Waarom leren ze daar nu ook Nederlands? Uit onderzoek van Theo Janssen blijkt dat veel buitenlandse studenten Nederlands leren om de beeldende kunst uit Vlaanderen en Nederland te besturen (Nederlandse Taalunie, 25-09-2012).

4.1.2 NVT-onderwijs

In onderstaande tekst worden volgende aspecten in het kader van NVT-onderwijs toegelicht: het Europees Referentiekader (ERK), een aantal algemene strategieën in NVT-onderwijs, begrijpend lezen in NVT-onderwijs, activerende werkvormen in leeslessen en Nederlands onder de zon.

Door middel van het ERK-niveau kan de leraar bepalen op welk niveau elke individuele leerling de vreemde taal beheerst. Op deze manier kan de leraar differentiëren met het niveau van de teksten die hij of zij aanbiedt. Zo boekt elke leerling de vooruitgang die hij of zij nodig heeft.

De algemene strategieën worden kort toegelicht, zodat de leraar hier zeker ook aandacht aan besteedt. Daarna wordt begrijpend lezen in NVT-onderwijs verder toegelicht, omdat hier het onderzoek meer specifiek over gaat. Deze informatie gaat hoofdzakelijk toegepast moeten worden door de leraren in de Sister Magda School van Sint Maarten.

Activerende werkvormen binnen leeslessen krijgen ook nog een apart plaatsje in deze literatuurstudie. Het is namelijk erg belangrijk dat de leraar in het NVT-onderwijs de lessen actief maakt. In dit onderdeel wordt duidelijk gemaakt waarom dit zo belangrijk is en de leraar krijgt een overzicht van werkvormen die hij of zij kan toepassen tijdens de lessen.

Tot slot wordt nog de methode 'Nederlands onder de zon' besproken. Dit is een methode die speciaal gemaakt is voor Caraïbisch gebied. Deze methode kan dus een meerwaarde hebben in het NVT-onderwijs in de Sister Magda School in Sint Maarten.

4.1.2.1 ERK-niveau

De laatste decennia is er steeds meer internationaal contact. Daardoor was er de behoefte om een overkoepelend Europees taalbeleid op te richten en hierbij was er een beschrijving van niveaus in de taalvaardigheid nodig die in alle Europese landen gebruikt zou kunnen worden. De Raad van Europa heeft zich hiermee beziggehouden. (Staatsen, F. & Heebing S, 2015). Uiteindelijk kwam het Europees Referentiekader, oftewel het Common European Framework of Reference for Languages, (afgekort CEF(R) of ERK in het Nederlands) in 2001 tot stand (Council of Europe, 2001). De Nederlandse vertaling verscheen in 2006.

Door het ERK krijgt het taalbeleid in Europa meer samenhang en is het ook transparanter geworden. Het is nu gemakkelijker om het talenonderwijs binnen de verschillende landen in Europa met elkaar te vergelijken. De drie doelen van dit gemeenschappelijke document zijn:

1. Een vergelijking van taalkwalificaties mogelijk maken door het gebruik van gemeenschappelijke criteria.
2. Het aanzetten van verschillende groepen die betrokken zijn bij taalonderwijs (zoals bijvoorbeeld leerlingen en leraren) tot reflectie en discussie over het leerproces. Op deze manier kunnen de betrokkenen hun manier van werken beter op elkaar afstemmen.

3. De samenwerkingen tussen verschillende onderwijsinstellingen in Europese landen te bevorderen.

Aan de grond van dit ERK ligt een actiegerichte visie. Hiermee bedoelen we dat taal gebruiken een sociaal gebeuren is. Als je een taal effectief wilt leren gebruiken, dan moet je bepaalde taalhandelingen kunnen uitvoeren. Op deze manier leer je functioneren in de maatschappij. Je hebt daarvoor taalcompetenties nodig, zoals het kunnen begrijpen en zelf produceren van een vreemde taal, maar je hebt ook algemene competenties nodig. Hiermee bedoelen we bijvoorbeeld een woord dat je niet kent beschrijven of vragen om het woord nog een keer te herhalen. Deze algemene en talige competenties worden versterkt door het bewust volgen van je eigen leerproces. Reflectie is dus zeer belangrijk als je vooruitgang wilt boeken bij het leren van een vreemde taal.

Het ERK is zeker niet voor één taal ontwikkeld. Het is een toepassing op alle talen. De beschrijving geeft drie hoofd- en zes basisniveaus weer. Binnen het ERK onderscheiden we een basisniveau (A), een middenniveau (B) en een gevorderd niveau (C). Deze niveaus hebben nog elk 2 sub niveaus. Op deze manier komen we tot 6 referentieniveaus (zie fig. 2)

A1 is het basisniveau waarbij de leerling kennismakt met de vreemde taal. De leerling kan eenvoudige taaluitingen begrijpen en er op een eenvoudige manier over praten. Deze taaluitingen gaan vooral over concrete, bekende onderwerpen en over het persoonlijke en dagdagelijkse leven.

A2 is het niveau waarbij de leerling in staat is om veelvoorkomende taaluitingen te begrijpen en deels ook zelf te produceren. Deze taaluitingen komen uit het dagdagelijkse leven. De leerling is dus in staat om te 'overleven' in de vreemde taal, ondanks zijn of haar beperkte talige kennis. Er wordt veel gebruikt gemaakt van 'chunks'. Dit zijn taalfragmenten van meerdere woorden die als één geheel worden opgeslagen. Zonder veel na te denken gaat de leerling deze woorden gebruiken. Een voorbeeld hiervan is 'I don't know how to...'.

De zelfredzaamheid stijgt mee met het niveau. Zo komt de leerling langzaamaan in het B-niveau, de onafhankelijke gebruiker. B1 is een belangrijke fase in het leerproces. De leerling kan zich nu goed behelpen in de vreemde taal en in het dagdagelijkse leven kan hij of zij zich prima redden. Een gesprek houden met iemand lukt en hij of zij begrijpt al redelijk veel. Toch maakt de leerling nog veel fouten als hij of zij zelf spreekt.

Bij niveau B2 begrijpt de leerling steeds meer van wat hij of zij leest en hoort. De leerling kan ook over steeds meer onderwerpen vlotter spreken. De leerling beschikt nu over een grotere woordenschat. Er is nu een spontane en gemakkelijke communicatie met een moedertaalspreker. Op dit niveau maakt de leerling veel minder fouten en kan de leerling nu zelf zijn of haar eigen fouten zonder problemen verbeteren. De leerling kan nu een eigen mening geven, argumenteren en over gevoelens praten in de vreemde taal.

Niveau A1 tot en met B2 komen het meest voor in het onderwijs. Toch zijn er nog hogere niveaus, namelijk C1 en C2. Dit is het gevorderde niveau. C1 wilt zeggen dat de leerling nu over een zeer uitgebreide taalvaardigheid beschikt. Dit geldt zowel voor productieve als receptieve vaardigheden. Zonder moeite wordt er nu gediscussieerd over moeilijkere sociale en culturele onderwerpen met een moedertaalspreker. Er worden nog nauwelijks fouten gemaakt.

Op niveau C2 zal de leerling beschikken over een grote woordenschat en goede grammaticale basis. De taalbeheersing is dus over het algemeen goed, waardoor communiceren met anderen geen moeite meer kost. Om dit niveau te kunnen bereiken is er continu contact met

de vreemde taal nodig. Een voorbeeld hiervan kan zijn door verblijf in het buitenland of door intensief contact met moedertaalsprekers. De taalvaardigheid van de leerling met niveau C2 komt dichtbij het niveau van een moedertaalspreker.

Figuur 2 (ZIGGURAT TAALTRAININGEN, 2017)

In het ERK worden deze 6 niveaus beschreven met behulp van 'ik-kan-beschrijvingen' die duidelijk maken wat een leerling al goed kan. Deze beschrijvingen worden ook altijd positief geformuleerd. Hierdoor zijn de uitspraken competentie- en actiegericht. Ze zeggen niets over wat de leerling (nog) niet kan. Als de leerling een bepaald niveau bereikt, wilt dat zeggen dat hij of zij de vorige niveaus ook beheerst.

Het ERK geeft ook een niveaubeschrijving weer per vaardigheid. In bijlage 2 is deze niveaubeschrijving opgenomen voor de vaardigheid lezen. Er bestaat een schema waarin tekstkenmerken worden weergegeven, zoals woordgebruik en zinsbouw, tekstindeling, tekstlengte en leesstrategieën. Per niveau staat beschreven waaraan een tekst en zijn tekstkenmerken moeten voldoen. Zo kan je duidelijk vaststellen welke tekst voor welk niveau kan gebruikt worden (zie bijlage 3).

4.1.2.2 Algemene strategieën in NVT-onderwijs

Binnen het NVT-onderwijs zijn er een aantal algemene strategieën die worden toegepast. Deze strategieën zijn vooral strategieën die nuttig zijn, die niet vanzelfsprekend gebruikt worden door de vreemdetaalverwerver en die geoefend kunnen worden in het vreemdetalenonderwijs. (Kwakernaak, E., 2015)

Een onderdeel binnen de algemene strategieën zijn de taalgebruik strategieën. Deze taalgebruik strategieën worden verder onderverdeeld in taalreceptiestrategieën, zoals lezen en luisteren, en in taalproductiestrategieën, zoals spreken en schrijven. Belangrijke taalreceptiestrategieën zijn:

- anticiperend lezen en luisteren;
- concentrisch lezen;
- woordbetekenissen raden uit context en met behulp van woordanalyse;
- woordbetekenissen opzoeken.

Een aantal belangrijke taalproductiestrategieën zijn:

- omschrijven en herformuleren;
- plannen en reviseren;
- woorden, uitdrukkingen en grammaticale structuren opzoeken.

4.1.2.3 Lezen in NVT-onderwijs

1. Inleiding

In het Nederlandse vreemdetalenonderwijs is er veel aandacht voor de leesvaardigheid. Over het algemeen merken leraren op dat leerlingen en/of studenten het moeilijk hebben met het zelfstandig lezen van hun studieboeken. Het is belangrijk dat de leerlingen en/of studenten deze boeken goed kunnen lezen om de leerstof te verwerken. De laatste jaren is er dus een sterke behoefte naar een hoger niveau van de leesvaardigheid. Een goede leesvaardigheid is zeker nodig, want het komt terug in alle vakken. Daarom wordt er ook in het Nederlandse vreemdetalenonderwijs veel aandacht aan besteed (Staatsen, F. & Heebing S, 2015).

De manier waarop leerlingen de teksten aanpakken wordt ook wel de leesstrategie genoemd. Dit zijn technieken waarmee de lezer zo zelfstandig en efficiënt mogelijk informatie uit een tekst haalt die hij of zij nodig heeft om een bepaald doel te bereiken. We moeten in het vreemdetalenonderwijs extra aandacht besteden aan het aanleren van deze leesstrategieën. De leerling heeft deze strategieën nodig om zich te kunnen behelpen in de vreemde taal die ze niet goed onder de knie hebben. Zo zullen ze steeds zelfstandiger worden in het leerproces.

Door te werken met leesstrategieën zijn de oefeningen bij een tekst meer procesgericht in plaats van productgericht. Vaak krijgen de leerlingen een tekst en wordt er met vragen gecontroleerd of ze de tekst goed begrijpen. Deze oefeningen zijn dus erg productgericht en hier streven we niet naar. We streven naar procesgerichte oefeningen met als doel dat ze de leerlingen helpen met het beter begrijpen van teksten en dat de leerling op een systematische wijze leesvaardiger wordt. Door een procesgerichte oefening uit te voeren leert de leerling iets, om dit daarna weer te gebruiken in een volgende leesopdracht.

Zowel leesoefeningen waarmee leesstrategieën worden geoefend, als oefeningen op tekstbegrip zijn zeer belangrijk in het leesvaardigheidsprogramma van een vreemde taal. Vooral is de beginfase zijn leesoefeningen met het toepassen van de strategieën belangrijk. Op hoger niveau moeten deze natuurlijk nog steeds aanwezig zijn, maar dan meer als opwarmer. Op hoger niveau worden de tekstbegripvragen steeds belangrijker.

Bij het ontwikkelen van leesvaardigheid in een vreemde taal is het erg belangrijk dat kinderen veel worden blootgesteld aan schriftelijke *comprehensible input* (Krashen, 1982 en 1985; Nation, 2013). Om 'comprehensible' of in andere woorden begrijpelijk te zijn, moet dit schriftelijk aanbod aangepast zijn aan het niveau van de leerlingen. De moeilijkheidsgraad moet net boven het niveau dat de leerling op dat moment heeft liggen om hem of haar het meest te laten ontwikkelen. Vaak wordt er gebruik gemaakt van de strategie intensief lezen, maar ook extensief lezen is zeer belangrijk voor de ontwikkeling. Bij intensief lezen blijft de leessnelheid laag en is het doel dat de leerling de boodschap begrijpt en informatie kan vinden. Bij extensief lezen gaat de leessnelheid een stuk hoger liggen. Door deze hoge leessnelheid kan er veel begrijpelijke inhoud worden verwerkt. Het doel hier is dus dat de leerlingen een globaal begrip krijgen van een tekst, maar tegelijkertijd wordt er ook gewerkt aan de verbetering van andere taalvaardigheidsaspecten. Enkele voorbeelden hiervan zijn verdieping van de woordenschat en herkenning van grammaticale structuren.

Om kort samen te vatten, stellen we dus vast dat een programma leesvaardigheid in een vreemde taal drie grote onderdelen omvat, namelijk:

1. Het aanleren van leesstrategieën
2. Intensief en begripend lezen
3. Extensief lezen

2. Didactiek

2.1. Leesstrategieën van lezen

Zoals hierboven besproken is het aanleren van leesstrategieën erg belangrijk in het vreemdetalenonderwijs. Welke leesstrategieën zijn er in deze vorm van onderwijs belangrijk?

- Informatie opzoeken in een tekst (selectief of zoekend lezen)
- Het begrijpen van hoofdzaken en details in teksten (intensief lezen)
- Informatie uit een tekst of meerdere teksten met elkaar vergelijken
- Conclusies trekken op basis van informatie uit een tekst
- Extensief lezen van langere (vaak verhalende) teksten.
- Het inzetten van leesvaardigheden

Ook is het belangrijk om tekstsoorten te onderscheiden. Een aantal hoofdtypen zijn:

- Opschriften, waarschuwingen, instructies
- Functionele teksten (bijvoorbeeld folders, advertenties)
- Informatieve teksten (bijvoorbeeld krantenartikelen)
- Persoonlijke correspondentie (bijvoorbeeld e-mails, briefjes)
- Langere/verhalende fictionele en niet-fictionele teksten

Een leerling kan het best leesvaardig worden door zin te hebben in lezen, door gemotiveerd te zijn en door de kans te krijgen om te lezen wat hij of zij zelf leuk vindt. Door de leerlingen zo veel mogelijk leesstrategieën en tekstsoorten aan te bieden, gaan ze wel iets vinden dat hun ligt en zal hun leesvaardigheid dus zeker beter ontwikkelen. Dit is een belangrijk aspect dat goed in het achterhoofd gehouden moet worden als je leerlingen een tekst aanbiedt. Differentiatie op basis van interesse, niveau en tempo is dus zeker belangrijk bij het leesvaardig worden. (Staatsen, F. & Heebing S, 2015)

2.2. Deelvaardigheden van lezen

De leesvaardigheid wordt uitgesplitst in een aantal deelvaardigheden met aparte leestaken, namelijk:

- De betekenis van belangrijke onbekende woorden achterhalen uit de context
- Afbeeldingen en andere grafische elementen (zoals vetgedrukte kopjes) als steun gebruiken
- Voorspellingen doen over de globale boodschap van de tekst en daarna controleren
- Voorkennis activeren en inzetten
- Tekstsoort herkennen
- Tekststructuren herkennen en deze gebruiken om de opbouw van een tekst te doorzien.
- Een woord vertalen in de moedertaal
- Een woordenboek gebruiken om betekenissen van een onbekend woord op te zoeken of te controleren.

Deze deelvaardigheden kunnen we onderbrengen in drie hoofdgroepen:

1. Voorspellen en verifiëren/controleren

Er worden voorspellingen gedaan over de inhoud van een tekst. Dit gebeurt aan de hand van opvallende delen van een tekst zoals de titel, tussentitels en illustraties of aan de hand van snel opzoekbare informatie. Daarna moeten deze voorspellingen gecontroleerd worden. De leerlingen gaan de tekst lezen en zoeken gericht naar bepaalde informatie. Met behulp van de voorkennis proberen ze de ontbrekende informatie in een tekst te vinden.

2. Inzicht krijgen in structuren

De leerlingen leren hoe de opbouw van een tekst eruitziet. Er is dan natuurlijk kennis nodig over de opbouw van zinnen, van alinea's en de tekststructuur (inleiding, midden, slot). De leerlingen leren hier ook wat de functie nu precies is van de titels, tussentitels en illustraties. Op zinsniveau wordt er bijvoorbeeld vooral naar leestekens en/of voegwoorden gekeken. Het is dan de bedoeling dat de leerlingen de betekenis ervan goed toepassen. Daarnaast is er ook inzicht nodig in hoe er in de vreemde taal zinnen worden gevormd. Vooral signaalwoorden krijgen speciale aandacht, omdat deze voor de opbouw van de tekst zorgen. Door deze woorden te leren kennen gaan de leerlingen veelvoorkomende patronen leren herkennen waarmee de inhoud van de tekst gestructureerd wordt. Voorbeelden hiervan zijn oorzaak en gevolg, opsomming, vergelijking enzovoort.

3. Betekenis van onbekende woorden raden en gebruik maken van redundantie

In de tekst kan de betekenis van een woord op meerdere plaatsen duidelijk worden gemaakt. Dit kan door middel van letterlijke herhaling, synoniemen en illustraties bij de tekst. Door deze redundantie, of met andere woorden herhaald gebruik, kunnen de leerlingen hier gebruik van maken om de betekenis van een woord dat ze niet kennen te achterhalen. Ook kan de voorkennis worden ingezet, het globale beeld dat ze van de tekst hebben en de context waarin het onbekende woord voorkomt. Het is daarna erg belangrijk dat de leerlingen controleren of de geraden betekenis van het woord juist is. Dit kan eventueel met behulp van een woordenboek.

Het is belangrijk dat deze deelvaardigheden stap voor stap worden opgebouwd. De leerlingen moeten eerst kunnen voorspellen en controleren voor ze inzicht in de structuur kunnen krijgen en ze moeten eerst inzicht in de structuur hebben voor ze de betekenis van onbekende woorden gaan raden. Het is natuurlijk niet de bedoeling dat voorspellen en controleren in de hogere leerjaren gaat verdwijnen. Er moet nog steeds aandacht zijn voor alle drie de hoofdcategorieën. Er moet gewoon stapsgewijs gewerkt worden, zodat de leerlingen zich optimaal kunnen ontwikkelen in de leesvaardigheid.

Deelvaardigheden zijn dus belangrijk voor het ontwikkelen van de leesvaardigheid, maar enkel deze vaardigheden toepassen is natuurlijk niet genoeg. Aan het vergroten van de talige kennis moet ook gewerkt worden. Zo is het belangrijk dat er ook veel aandacht wordt besteed aan gerichte taalverwerving in de vorm van oefeningen met woordenschat en grammatica. Waar we zeker rekening mee moeten houden is dat het niet vanzelfsprekend is dat leerlingen het geleerde ook in natuurlijke situaties kunnen toepassen.

2.3. Opmerking in verband met leesstrategieën en deelvaardigheden

Een opmerking die ik hier even bij wil maken is dat verschillende bronnen mekaar tegenspreken. Zo spreken Henk Huizenga en Rolf Robbe in het boek *Taalonderwijs Ontwerpen* (2009) over leesstrategieën als het gaat over selectief lezen, intensief lezen enzovoort. Staatsen en Heebing spreken in hun boek *'Moderne vreemde talen in de onderbouw'* (2015) in dit geval over leesvaardigheden. De benaming wijkt dus soms af, maar het komt uiteindelijk wel op hetzelfde neer. In dit verslag heb ik ervoor gekozen op de benaming die ook door Huizenga en Robbe worden gebruikt toe te passen. De -strategieën en leesvaardigheden zelf zijn wel gebaseerd op het boek van Staatsen en Heebing.

2.4. Didactische aanpak

De volgende vier punten zijn zeer belangrijk binnen de didactische aanpak:

1. Er moet voldoende aandacht zijn voor het kennismaken met verschillende tekstsoorten.
2. Er moet plaats zijn voor het krijgen van inzicht in het eigen leerproces. De leraar moet voor een reflectiemoment zorgen, zodat de leerlingen inzien wat ze al goed kunnen en wat er nog kan verbeterd worden.
3. Er moet rekening worden gehouden met het niveau, de leerstijl en de persoonlijke interesses van elke leerling.
4. De leraar moet expliciete en consequente aandacht bieden aan het leren van leesstrategieën.

Deze aandachtspunten vatten kort samen wat in het bovenstaande al beschreven werd. Het enige punt dat nog niet sterk aan bod kwam was de reflectie op het eigen leerproces. Dit is zeker niet onbelangrijk en heeft dus nog enige uitleg nodig.

Het ontwikkelen van de leesvaardigheid ligt niet alleen in het uitvoeren van leestaken, maar ook in het reflecteren over wat we eigenlijk doen en waarom we dit zo doen. Dit blijkt uit verschillende onderzoeken (Westhoff, 1981; Garner 1987; Mulder, 1996; Bimmel, 1999; Bogaert et al., 2008). Wanneer leerlingen hun werkwijze en hun argumenten kunnen verwoorden, lijken de leerlingen het meest te leren. In de klas kan dit makkelijk georganiseerd worden door de leerlingen in tweetallen op te splitsen. Ze vertellen dan aan elkaar wat ze doen en waarom ze dit zo doen. Zo krijgen de leerlingen niet alleen inzicht in hoe ze zelf leren, maar ze gaan ook inzicht verwerven in hoe iemand anders omgaat met deze leertaak. Op deze manier gaan ze dus ook van elkaar leren.

Om een duidelijk beeld te krijgen van de didactische aanpak werden deze 10 gulden leesregels opgesteld (Staatsen, F. & Heebing S, 2015). Deze moet een leraar zeker in het achterhoofd houden tijdens de les.

1. Activeer de voorkennis.
2. Stel stuurvragen vooraf.
3. Zorg ervoor dat leerlingen illustraties, titel, tussentitels... efficiënt kunnen gebruiken.
4. Laat de tekst altijd een keer doorlezen zodat de leerlingen zich op de tekst kunnen oriënteren.
5. Kies leesopdrachten die passen bij het leesdoel van de tekst.
6. Geef de leerlingen de kans om zelf eerst na te denken.
7. Laat leerlingen regelmatig in tweetallen werken.
8. Laat doorlezen. Sta niet steeds stil bij onbekende woorden die niet belangrijk zijn.
9. Train het lezen: van globaal- naar detailbegrip
10. Laat de leerlingen grote hoeveelheden lezen van gemakkelijke teksten. Dit is onmisbaar voor de opbouw van een goede leesvaardigheid.

3. Differentiatie: de minimale en maximale invulling van een leesvaardigheidsprogramma

Het is aan te raden om in heterogene klassen te differentiëren. Er is een minimale invulling en een maximale invulling. Met minimale invulling wordt bedoeld dat de leraar een aanbod voorziet op het niveau van leerlingen met een zwakkere leesvaardigheid. Bij deze minimale invulling kan de leraar ervoor kiezen om bepaalde teksten steeds opnieuw te lezen met de leerlingen. Het hardop lezen van teksten die de leerlingen al eens gelezen hebben is een zinvolle activiteit. Zeker als je dit in tweetallen laat doen. Ook lezen en tegelijkertijd luisteren naar een tekst is een goede activiteit. Door een aantal leesactiviteiten te doen die niet te moeilijk zijn voor de leerlingen, zal er bij hun meer kans zijn op succeservaringen.

Met de maximale invulling wordt bedoeld dat de leraar een aanbod voorziet voor de leerlingen met een sterke leesvaardigheid. Vaak hebben deze leerlingen een hoger leesvaardigheidsniveau dan de gemiddelde leerling. Bij een maximale invulling zijn er heel wat mogelijkheden, bijvoorbeeld:

- **Moeilijker tekstmateriaal aanbieden.**
Deze teksten zijn dus moeilijker qua woordenschat, opbouw of onderwerp.
- **Het aanbieden van moeilijkere leestaken.**
Sommige leerlingen beperken zich tot het begrijpen van grote lijnen, terwijl andere kinderen al dieper op de tekst kunnen ingaan. Leerlingen zelf vragen laten bedenken bij een tekst kan ook een van de moeilijkere leestaken zijn.
- **Een eigen oordeel over de tekstinhoud geven.**
Dit kan al op een eenvoudig niveau, bijvoorbeeld door de leerlingen te vragen een eigen mening te formuleren over het onderwerp van de tekst.
- **Meer literaire of cultureel getinte teksten gebruiken.**
Het is belangrijk dat er teksten worden aangeboden over thema's waarvoor de leerlingen zich interesseren. Korte verhalen, gedichten, songteksten enzovoort zorgen ervoor dat de betrokkenheid hoger zal liggen (Staatsen, F. & Heebing S, 2015).

4. Activerende werkvormen en andere activiteiten

Waarom zijn activerende werkvormen nu zo belangrijk tijdens de leeslessen? Het is belangrijk dat leerlingen actief bezig zijn, want op die manier blijven de leeractiviteiten veel beter hangen. Dit betekent niet dat leerlingen enkel 'leuke' dingen doen. Het gaat er om dat de leraar de leerstof op een interessante wijze aanbiedt en dat de leerlingen betrokken zijn bij de leerstof. Voorbeelden om dit te doen zijn door vanuit reële problemen te werken, een spel als werkvorm te gebruiken en in de belevingswereld van de leerlingen te werken. (René Melisse, 2014)

Een aantal belangrijke instrumenten voor de activerende didactiek zijn de volgende:

- Voorkennis activeren
- Leerlingen opdrachten geven
- Verschillende soorten vragen stellen

De voordelen van activerende didactiek zijn dat de leerlingen meer gemotiveerd zijn en dat ziet de leraar daarna in de leerresultaten van de leerlingen. Voor leraren is er ook een voordeel, namelijk dat de werkdruk vermindert. (René Melisse, 2014)

Een aantal voorbeelden van activerende werkvormen in de leesles (Arja Kerpel, 2014; SLO, Tiddo Ekens, 2009) zijn de volgende:

- **Denken-delen-uitwisselen:**
Leerlingen zelf laten nadenken over vragen, daarna in tweetallen bespreken en tot slot wordt het klassikaal besproken.
- **De expertwerkvorm:**
Leerlingen worden expert in een gedeelte van de tekst, daarna stellen ze elkaar vragen over de tekst die ze niet gelezen hebben.
- **Elke leerling wordt eigenaar van één alinea**
- **Bedenk zelf vragen bij de tekst**
- **Bedenk per vraagsoort een eigen vraag bij de tekst**
- **Beantwoord elkaars vragen**
- **Lees zonder tekst: het leesapparaat:**
Een leerling heeft een tekst en de andere moet vragen stellen om erachter te komen waarover de tekst gaat, zonder de tekst gezien te hebben.

- **Dobbelen:**
Een tekst wordt gelezen en nabesproken. Daarna worden de kinderen in groepjes verdeeld en elke groep heeft een dobbelsteen waar bijvoorbeeld ‘wie, waar, wat ...’ op staat. Hiermee maakt de leerling dan een vraag.
- **Woordenweb**
- ...

Er zijn een aantal activiteiten die we kunnen koppelen aan de drie hoofdcategorieën van de deelvaardigheden. In de volgende tabel staan er een aantal voorbeelden van activiteiten per hoofdcategorie opgesomd. (Staatsen, F. & Heebing S, 2015)

Voorspellen en verifiëren	Inzicht krijgen in structuren	Betekenis van onbekende woorden raden en gebruik maken van redundantie
Tekstsoorten herkennen aan vaste kenmerken	Kopjes maken bij alinea's.	Oefenen met gatenteksten.
Voorspelteksten: de eerste alinea wordt weergegeven. Op grond daarvan doen leerlingen voorspellingen. Daarna worden de voorspellingen gecontroleerd.	Kniptekst: een tekst in stukken door elkaar aanbieden en de leerlingen moeten de tekst in de juiste volgorde leggen.	Selectief zoeken naar details. Op grond van bekende elementen zoeken naar ontbrekende informatie door de tekst vaak te herlezen.
De ELZA-methode: voorspelactiviteiten aan de hand van de Eerste en de Laatste Zin van de Alinea's van een tekst.	Eenvoudige structuur herkennen zoals opsomming of chronologische volgorde.	Woordenboek gebruiken om te controleren of de geraden betekenis correct is.
Een tekst in cirkels van buiten naar binnen lezen.	Informatie ordenen, bij elkaar zoeken en in een schema invullen.	Het raden van onbekende woorden in eenvoudige teksten.
	Hoofd- en bijzaken onderscheiden, kernwoorden/kernzinnen selecteren.	
	Door middel van kernzinnen/kernwoorden de tekst samenvatten.	

4.1.2.4 Nederlands onder de zon

Nederlands onder de zon is een lessenspakket dat gebruikt kan worden op de eilanden Sint Eustatius, Sint Maarten en Saba. Het werd ontwikkelend in opdracht van Rijksdienst Caraïbisch Nederland en dit in samenwerking met de Nederlandse Taalunie. De Taalunie is een beleidsorganisatie die het Nederlands ondersteunt. Ze doen onderzoeken naar waar hulp nodig is binnen de Nederlandse taal. Ze verzamelen dus kennis, daarna onderzoeken ze de onderwerpen waaraan belang wordt gehecht door de verschillende landen waarin Nederlands gesproken wordt en tot slot zullen ze adviezen geven om problemen en dergelijke aan te pakken. Nederlands onder de zon is daar een voorbeeld van. Zoals Suzanne Stam beschrijft, is het Nederlands een vreemde taal voor de kinderen van Sint Maarten. Toch is het voor de kinderen belangrijk dat ze deze taal goed beheersen, want dit biedt hun meer mogelijkheden om een vervolgopleiding te kunnen volgen in Nederland.

Het lessenpakket bevat heel wat leesteksten en bijbehorende oefeningen die aansluiten bij de context van deze eilanden. Er wordt gekeken naar de belevingswereld van de leerlingen in het Caraïbisch gebied. Het is namelijk zo dat er in de klas vaak methodes gebruikt worden uit Nederland, zoals Taalleerland, die niets met de context van Sint Maarten te maken hebben. Toch worden deze methodes gebruikt, omdat de scholen het Nederlandse onderwijssysteem hanteren en dus ook Nederlandse handleidingen gebruiken. Dit willen de makers van 'Nederlands onder de zon' veranderen.

In het lessenpakket van 'Nederlands onder de zon' vinden we heel wat oefenmateriaal terug, zoals leesboekjes, oefenboeken, audio-cd, docentenhandleiding en een website. De website is vooral bedoeld voor leraren die werken met het lessenpakket. Verder bestaat 'Nederlands onder de zon' uit drie lesmodules. Deze modules zijn ontwikkeld vanuit het Europees referentiekader voor vreemde talen. Lesmodule 1 is voor groepen 5 en 6, lesmodule 2 is voor groepen 7 en 8 en tot slot is er nog module 3, die voor leerjaar 1 en 2 dienen in het voortgezet onderwijs. De modules zijn nog in ontwikkeling, maar er zijn al een paar die gebruiksklaar zijn. De volledige lesmodules zijn bij aanvang van schooljaar 2017-2018 geheel leverbaar. (de Wit, M. & Knuijff M., 2017; Stam, S. 2017)

4.2 Dataverzameling

Op basis van mijn dataverzameling kijk ik naar de huidige situatie in verband met begrijpend lezen, kijk ik hoe het anders kan en daarna wil ik deze andere aanpak toepassen.

De huidige situatie bekijk ik op basis van de ERK-test die ik afneem bij de leerlingen, door een vragenlijst af te nemen bij de kinderen en door de leraren te bevragen en te observeren. Door middel van een interview met mevrouw de Visser, door een workshop van haar bij te wonen en door de inzichten die ik verworven heb tijdens mijn literatuurstudie krijg ik meer zicht op hoe het anders kan. Deze aanpak pas ik daarna ook toe.

4.2.1 Materiaal en methodieken

In dit punt wordt er een beschrijving en verantwoording weergegeven van de verschillende materialen en methodieken die ik toepaste in mijn dataverzameling.

4.2.1.1 ERK-test

De leerlingen vullen de ERK-test van bijlage 4 in. De leerlingen maken de opdrachten zelfstandig. Er wordt geen enkele uitleg gegeven bij de oefeningen. Er wordt enkel gezegd dat ze heel goed de opdrachten moeten lezen. De test bestaat normaal uit meerdere delen, namelijk luisteren, lezen, schrijven en spreken. Bij deze test vullen de leerlingen enkel het deel lezen in, omdat dit van toepassing is voor het onderzoek. Aan de hand van deze test wordt het leesvaardigheidsniveau van de vreemde taal bepaald. In dit geval is de vreemde taal Nederlands. Na het invullen wordt de test verbeterd aan de hand van een Excel bestand. Hierin worden de deelpunten ingevuld en wordt er een eindtotaal bepaald. Op basis van dit eindtotaal wordt het leesvaardigheidsniveau van de leerling bepaald. Door middel van dit niveau kan de leraar elk kind op zijn niveau aanpakken.

4.2.1.2 Bevraging leerlingen

De leerlingen vullen de vragenlijst van bijlage 5 in zodat er een beeld geschetst wordt van wat het kind leuk vindt, minder leuk vindt, of het kind graag leest of niet, wat de interesses zijn van het kind en wat het AVI-leesniveau is van het kind op dit moment. Op basis van deze gegevens kunnen er een aantal conclusies worden getrokken die belangrijk zijn voor het onderzoek.

4.2.1.3 Bevraging leraren

Er wordt enkele leraren van de Sister Magda School gevraagd om een vragenlijst in te vullen in verband met begrijpend lezen. Door middel van deze bevraging wordt er een beeld geschetst van de aanpak van de leraren. Met de aanpak wordt bedoeld of de leraar strategieën of andere hulpmiddelen gebruikt, of de leraar verschillende werkvormen toepast of niet, of dat de leraar differentieert enzovoort. Uit deze vragen kan ook afgeleid worden of de leraar veel belang hecht aan de lessen begrijpend lezen en of ze nood hebben aan een nieuwe aanpak of niet. De oningevulde en ingevulde vragenlijsten zijn terug te vinden in bijlagen 6, 7, 8 en 9.

4.2.1.4 Observatie leraren

Op basis van een aantal observaties (zie bijlagen 10 en 11) van een aantal leraren worden de bevragingen vergeleken met de werkelijkheid. In een vragenlijst kan heel wat gezegd worden, maar toch is het belangrijk om te kijken of deze antwoorden wel kloppen in de praktijk. Op basis van deze observaties wordt duidelijk hoe de leraar zijn of haar lessen begrijpend lezen aanpakt en of er een andere aanpak welkom is of niet.

4.2.1.5 Interview Marjan de Visser

Dit interview geeft weer wat de bevindingen over begrijpend lezen van mevrouw de Visser zijn. Zij geeft weer hoe de situatie nu is en op welke manier het beter kan. Het interview is te vinden in bijlage 12.

4.2.1.6 Workshop Marjan de Visser

Op 8 maart bezocht ik een workshop van Marjan de Visser in verband met leesstrategieën in NVT-onderwijs. Deze workshop vond plaats in de Asha Stevens Hillside Christian School. De workshop duurde in totaal twee uur.

Het doel van mijn bezoek kan in samenvatten in twee kijkpunten, namelijk:

- Kijkpunt 1: Hoe gaan de lokale leraren om met begrijpend lezen?
- Kijkpunt 2: Welke strategieën worden er volgens Marjan de Visser het best toegepast bij begrijpend lezen in NVT-onderwijs?

Eerst werd er kort besproken hoe het in de klassen van de aanwezige leraren verliep. Na deze korte bespreking gaf mevrouw de Visser uitleg over de verschillende leesstrategieën die toegepast kunnen worden bij het lezen van een tekst. Daarna kregen we een tekst aangeboden en deze tekst werd in drietallen besproken. We bespraken hoe we deze tekst het best konden aanpakken op basis van de informatie die we net kregen van mevrouw de Visser. Na de bespreking was het de bedoeling dat elk drietal zijn manier van aanpakken ging voorstellen. We gaven les aan elkaar. Hier werd feedback op gegeven door mevrouw de Visser.

5 Analyseren

Uit het literatuuronderzoek en de dataverzameling is er heel wat informatie verschaft. De belangrijkste inzichten worden in het volgende onderdeel beschreven. De belangrijkste inzichten uit het literatuuronderzoek zijn samengevat en de bevindingen en resultaten uit de dataverzameling worden op een rijtje gezet.

5.1 Literatuur

Uit de literatuurstudie zijn er een aantal inzichten duidelijk geworden die toegepast zullen worden in het product, namelijk het stappenplan voor een passende aanpak van een les begrijpend lezen.

Wat moet er nu vanuit de inzichten uit de literatuurstudie in zo'n stappenplan zeker aanwezig zijn? Het is heel belangrijk dat de leraar ten eerste een gepaste tekst kiest. Dit wil zeggen dat hij of zij het niveau van de leerlingen goed moet vaststellen. Dit kan aan de hand van de ERK-test. Meer informatie over de ERK-test is te vinden in het volgende punt. Ook is het heel belangrijk dat de tekst in de context van Sint Maarten past. Het is dus niet de bedoeling dat de leraar de kinderen een tekst laat lezen over treinen, want de kinderen van Sint Maarten hebben nog nooit een trein gezien. Een tekst die hier beter zou passen is bijvoorbeeld een tekst over vliegtuigen. De Princess Juliana International Airport is in Sint Maarten heel belangrijk. De leraar moet dus zorgen voor teksten die aangepast zijn aan de omgeving. Hiervoor kan hij of zij bijvoorbeeld teksten gebruiken van 'Nederlands onder zon'. Module 1 is geschikt voor de leerlingen van groep 5 en 6. Deze leerlingen zitten grotendeels in niveau A1 of A1+ (Nederlands onder de zon, 2017). Deze teksten zijn dus uitermate geschikt voor de leerlingen van groep 5 en 6. In de tweede module staan teksten voor groep 7 en 8. De leerlingen maken hier de overgang van niveau A1 naar niveau A2 (Nederlands onder de zon, 2017). Er kunnen natuurlijk ook andere teksten gebruikt worden. In bijlage 3 staan de kenmerken waaraan een tekst moet voldoen in elk niveau. Als de leraar zich daarop baseert om een tekst te zoeken, dan wordt er dus ook gewerkt op de verschillende niveaus van de leerlingen. Toch moet de leraar erop letten dat de teksten omgevingsgericht blijven. Wat ook een goede manier is om een tekst te kiezen, is vragen aan de leerlingen over wat ze graag willen leren. De leraar zoekt dan een tekst over dat onderwerp dat aangepast is aan het niveau van de leerlingen. De leerlingen vinden het vaak leuk om iets te leren over wat dicht bij hen gebeurt, dus daardoor zijn de teksten ook contextgericht.

In het stappenplan moet zeker ook aandacht zijn voor de leesvaardigheden en leesstrategieën. De verschillende leesvaardigheden en -strategieën worden dus in het stappenplan opgenomen, zodat de leraar duidelijke doelen kan stellen. De oefeningen op de tekst worden hierdoor meer procesgericht in plaats van productgericht en dit is waar we naar streven. Toch is het ook belangrijk dat er niet enkel op de leesvaardigheden en -strategieën geoefend wordt, maar er moet zeker ook plaats zijn voor leesoefeningen die met tekstbegrip te maken hebben. Dit wordt duidelijk gemaakt binnen het stappenplan.

Aandacht hebben voor verschillende tekstsoorten is een belangrijk aspect waar de leraar rekening mee moet houden. Dit is belangrijk omdat de leerlingen een brede waaier aan teksten moet leren kennen. Een leerling kan namelijk leesvaardiger worden door zin te hebben in het lezen van de tekst, door gemotiveerd te zijn en door de kans te krijgen om te lezen wat hij of zij zelf leuk vindt. Door de leerlingen verschillende tekstsoorten aan te bieden gaan ze wel iets vinden dat hun ligt en zal hun leesvaardigheid dus zeker beter ontwikkelen.

Het is belangrijk om te differentiëren. Zo kan de leraar minder moeilijke oefeningen aanbieden aan leerlingen die over een minder goede leesvaardigheid beschikken, maar hij of zij kan ook

voor moeilijkere oefeningen kiezen voor de leerlingen die over een zeer sterke leesvaardigheid beschikken. Voor alle leerlingen zijn er heel wat mogelijkheden om op hun niveau te oefenen met een tekst.

De reflectie heeft een belangrijke plaats binnen het leer- en leesproces. De leerlingen krijgen op die manier inzicht in hun eigen proces. Door reflectiemomenten in te lassen zien de leerlingen in wat ze al goed kunnen en wat er nog kan verbeterd worden.

Er zijn ook een aantal gouden regels opgesteld voor de leraar die hij/zij kan toepassen tijdens het geven van een les begrijpend lezen. Deze regels worden geïntegreerd in het stappenplan, namelijk het activeren van de voorkennis, stuurvragen stellen, er voor zorgen dat leerlingen illustraties, titels, tussentitels ... kunnen gebruiken, de tekst laten doorlezen, leesopdrachten geven die bij het leesdoel van de tekst horen, de leerlingen de kans geven om zelf na te denken, de leerlingen regelmatig in tweetallen laten werken, niet steeds stilstaan bij alle onbekende woorden van de tekst die niet belangrijk zijn voor het begrijpen van de tekst, het lezen trainen en de leerlingen grote hoeveelheden van gemakkelijke teksten laten lezen.

Het belang van activerende werkvormen wordt duidelijk in de literatuurstudie. Daarom is het belangrijk om dit op te nemen in het product. Activerende werkvormen zullen ervoor zorgen dat de leerlingen actiever en meer gemotiveerd zijn. De leeractiviteit blijft ook beter hangen door activerende werkvormen.

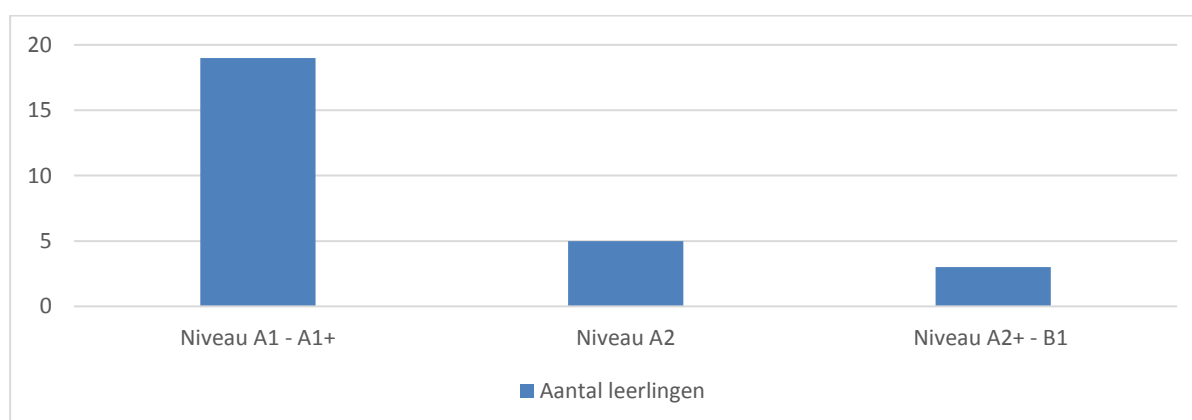
5.2 ERK – test

Door middel van deze test werd het leesniveau van de leerlingen getest op basis van het Europees Referentiekader. De leerlingen kregen drie taken die ze zonder hulp moesten oplossen. Voor elke taak verzamelde ze een aantal punten. Op basis van het aantal punten dat de leerlingen kregen, werd het niveau vastgesteld. De resultaten werden vastgelegd in een tabel (zie bijlage 13). Deze resultaten werden vergeleken met de volgende puntenschaal:

LEZEN (maximaal 18 punten)				
A1	A1+	A2	A2+	B1
7/18	11/18	13/18	16/18	17/18

Figuur 3 (Taalunie, jongerenevaluatie 2016)

Uit de resultaten kan ik concluderen dat er drie groepen kunnen gemaakt worden, namelijk:

Grafiek 1: Resultaten ERK-test

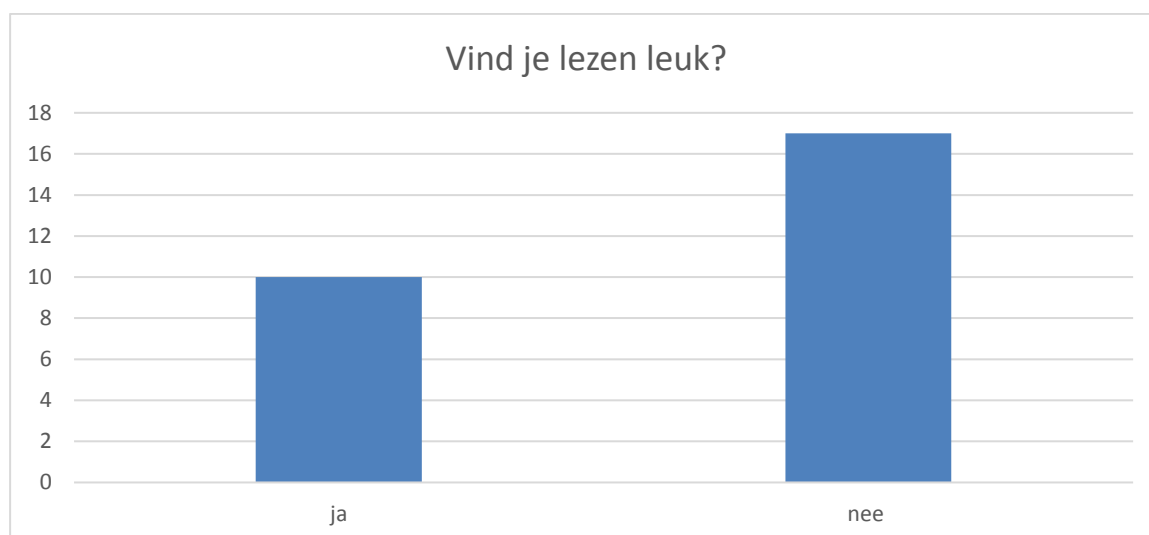
Op basis van deze resultaten (zie grafiek 1) kan ik met de leerlingen werken aan begrijpend lezen, aangepast aan het niveau van het kind.

5.3 Vragenlijst leerlingen

5.3.1 AVI-niveau vergelijken met ERK-niveau

De leerlingen vulden in de vragenlijst hun AVI-niveau in. Als ik deze AVI-niveaus vergelijk met het ERK-niveau, valt het op dat leerlingen met een lager AVI-niveau ook over een lager ERK-niveau beschikken. De leerlingen met een hoger AVI-niveau beschikken over een hoger ERK-niveau. Hierop zijn wel een aantal uitzonderingen. Er zijn leerlingen met AVI 9, die een ERK-niveau behalen van A1 of A1+. Opvallend is dat de leerlingen die tot de uitzonderingen behoren weinig tot geen Nederlands spreken thuis. Daaruit kan ik dus besluiten dat het resultaat dat ze behaalde op de ERK-test, ligt aan het feit dat de Nederlandse taal thuis niet voldoende gestimuleerd wordt. Over het algemeen kan ik dus stellen dat het AVI-niveau overeenkomt met het ERK-niveau, maar net omwille van deze uitzonderingen is het toch aangewezen om steeds een ERK-test uit te voeren om het correcte niveau van de leerlingen te bepalen.

5.3.2 Resultaten van de vraag “Vind je begrijpend lezen leuk?”

Grafiek 2: Resultaten vragenlijst leerlingen

Uit dit resultaat (zie grafiek 2) kan ik afleiden dat er toch een groot verschil is tussen leerlingen die wel en niet graag lezen. De leerlingen moesten ook beschrijven waarom. Wanneer de leerlingen 'ja' antwoorden, geven ze vaak als uitleg: "Je leert er veel van, je leert nieuwe woorden kennen, het is goed voor je ..." Deze kinderen zijn dus bewust bezig met het feit dat lezen goed is voor de schoolse ontwikkeling. De leerlingen die 'nee' hebben geantwoord, geven vaak als uitleg: "Het is saai, ik vind het moeilijk, ik doe liever andere dingen ..." Hieruit blijkt dus dat een andere aanpak van de lessen begrijpend lezen wel gunstig is. Het is de bedoeling om met deze andere aanpak ervoor te zorgen dat er meer leerlingen 'ja' zouden antwoorden dan nu het geval is.

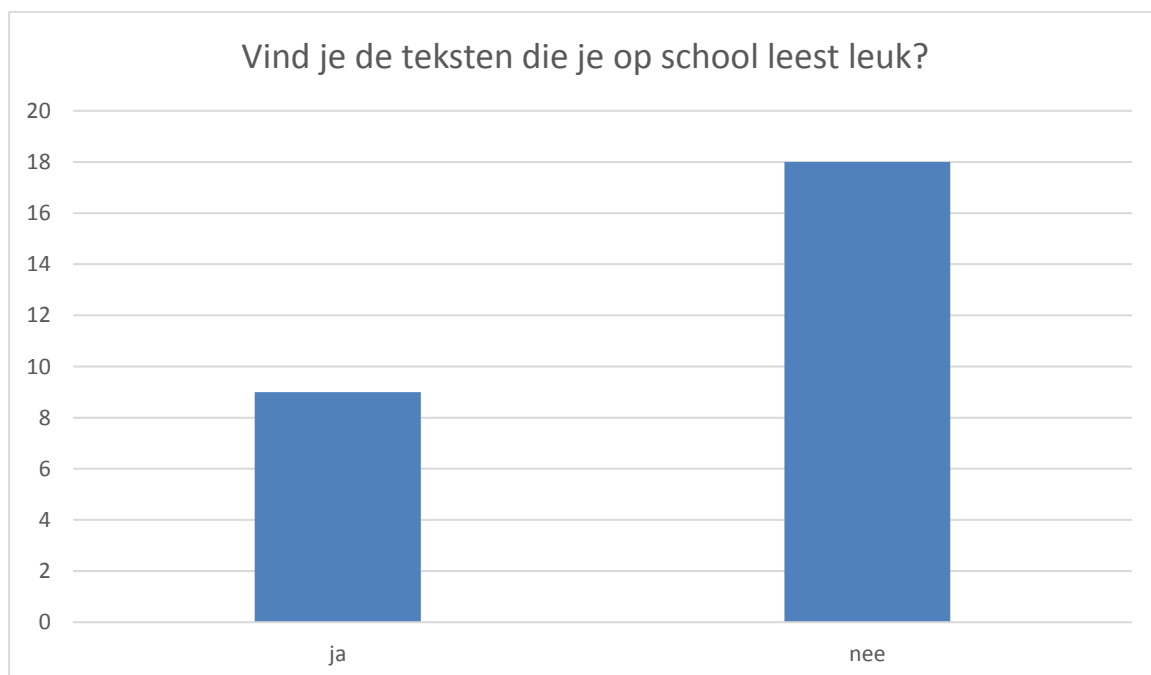
5.3.3 Resultaten van de vraag “Hoe vaak lees je thuis?”

Grafiek 3: Resultaten vragenlijst leerlingen

Uit deze resultaten (zie grafiek 3) kan ik besluiten dat lezen niet bij iedereen even geliefd is. Door 8 van de 27 leerlingen werd geantwoord dat ze nooit thuis lezen. Dit is best een groot aantal. Slechts twee kinderen lezen elke dag thuis. Een groot aantal leest een paar keer per week en vijf leerlingen lezen slechts een paar keer per maand. Hieruit kan ik concluderen dat het probleem met begrijpend lezen kan liggen aan het feit dat de leerlingen over het algemeen niet veel lezen thuis. Door veel te oefenen worden de leerlingen leesvaardiger en zal begrijpend lezen ook verbeteren. De leraar moet de leerlingen dus nog meer stimuleren op thuis meer te oefenen.

5.3.4 Resultaten van de vraag “Vind je de teksten die je op school leest leuk? Waarom wel/waarom niet?”

Grafiek 4: Resultaten vragenlijst leerlingen

Uit deze resultaten (zie grafiek 4) kan ik besluiten dat de leesteksten die de leerlingen nu krijgen aangeboden, niet echt goed in de markt liggen. Bij de antwoorden waarom de leerlingen de teksten niet leuk vinden staan antwoorden zoals: "Het is saai, het is niet spannend, het is niet interessant..." Vooral het antwoord "te saai" komt veel terug. De teksten komen uit de handleiding die ze in de Sister Magda School gebruiken. Deze teksten zijn geschreven in de context van Nederland. De leerlingen kunnen zich hier niet altijd in terugvinden. Uit de resultaten kan ik dus concluderen dat teksten uit de interesses en uit de context van Sint Maarten een verandering kunnen brengen in het feit dat de meeste leerlingen de teksten niet leuk vinden. Door dit soort teksten te gebruiken hopen we het aantal keer 'ja' te verhogen.

5.3.5 Vragenlijst leraren – observaties leraren

Uit de antwoorden van de vragenlijst voor de leraren kan ik concluderen dat niet alle leraren weten wat er precies van hun verwacht wordt op het vlak van begrijpend lezen. Vincent van Weelden is een pasafgestudeerde leraar, dus hij gebruikt wel bepaalde inzichten uit zijn opleiding om begrijpend lezen op een passende manier aan te pakken. Zo gebruikt hij "Nieuwsbegrip". Deze teksten zijn meestal niet in context van het land, maar wel worden er doelen geselecteerd en blijft de verwerking van de tekst niet enkel bij een werkblad waarop vragen staan over de tekst. Dit is al een stap in de goede richting. Je merkt meteen dat hij de lerarenopleiding in Nederland gevolgd heeft. Zijn antwoorden op de vragen van de vragenlijst komen ook grotendeels overeen met wat ik tijdens de observatie les zag.

Juf Richa en juf Theresia volgden de lerarenopleiding in Suriname. Juf Theresia geeft aan te werken met leesstrategieën en leesvaardigheden in de vragenlijst, maar tijdens de observatie merkte ik dat dit nog erg basic is. Zo overloopt ze inderdaad wel elke alinea van de tekst waarna ze vraagt aan de leerlingen wat er in die alinea gezegd wordt. De moeilijke woordenschat wordt uitgelegd of de leerlingen kunnen een woordenboek gebruiken om de moeilijke woorden op te zoeken. Dit is al zeker een stap in de goede richting. Juf Theresia gebruikt wel enkel de teksten uit de handleiding. Om haar lessen nog sterker te maken kan ze dus gebruik maken van het stappenplan, waarin duidelijk wordt gemaakt hoe ze een passende tekst kan kiezen voor haar leerlingen. Op vlak van differentiatie kan ze ook nog wat aanpassen. In de vragenlijst zegt ze dat het werkboek geschikt is voor groep 6, dus dat alle leerlingen die oefeningen moeten kunnen. Dit vind ik een beetje kort door de bocht. Ze staat ook open voor het ontvangen van een stappenplan waarmee ze haar lessen begrijpend lezen kan opbouwen.

Bij juf Richa ben ik helaas niet gaan observeren, maar uit haar vragenlijst kan ik wel al het een en ander opmaken. Op basis van haar antwoorden kan ik besluiten dat ze nog niet goed weet hoe een les begrijpend lezen op een passende manier wordt aangepakt en ze heeft ook nog niet echt een idee wat leesstrategieën en -vaardigheden inhouden. De vraag in verband met welke werkvormen ze toepast tijdens een les begrijpend lezen werd zelfs niet ingevuld. Waar zij wel een duidelijke mening over heeft, is over differentiatie. Zij houdt rekening met de niveaueverschillen in de klas omdat zij vindt dat niet alle kinderen hetzelfde zijn. Ze vindt het belangrijk om rekening te houden met deze verschillen. Dit is zeker al een goed punt. Ook juf Richa staat open voor een stappenplan.

5.3.6 Interview + Workshop Marjan de Visser

Bezoek aan de workshop van Marjan de Visser in verband met leesstrategieën in NVT-onderwijs.

- Kijkpunt 1: Hoe gaan de lokale leraren om met begrijpend lezen?
- Kijkpunt 2: Welke strategieën worden er volgens Marjan de Visser het best toegepast bij begrijpend lezen in NVT-onderwijs?

Het antwoord op kijkpunt 1 werd me al snel duidelijk. Veel lokale leraren hebben moeite met begrijpend lezen. Dit in de zin van dat de leraren snel terugvallen op het Engels. Als leerlingen bepaalde Nederlandse woorden niet begrijpen, hebben de leraren de neiging om het te gaan vertalen. Dit is niet de juiste aanpak.

Mevrouw de Visser vertelde me ook dat deze lokale leraren heel vaak teksten aanboden op de volgende manier: 'Lees de tekst en daarna moet je de vragen beantwoorden'. Ze waren dus niet bekend met de NVT-didactiek. Ik merkte tijdens de workshop dat sommige leraren het moeilijkheden hadden met het feit dat er veel meer tijd in moet gestoken worden.

Het antwoord op kijkpunt 2 was ook zeer duidelijk in de workshop. Mevrouw de Visser gaf duidelijke uitleg over de verschillende strategieën die een leraar kan toepassen bij het lezen van een tekst. Wat heel belangrijk is, is om eerst het doel te bepalen. Waarom gaan de leerlingen deze tekst nu lezen en wat wil je als leraar bereiken als je ze die tekst geeft. Dit doel geef je ook mee aan de leerlingen, zodat zij weten wat er van hun verwacht wordt en waarom ze dit nu aan het doen zijn. Daarna is de volgende manier van aanpak nodig:

1. Voor het lezen:

De leerlingen voorspellen waar de tekst over kan gaan.

De leraar haalt een aantal sleutelwoorden uit de tekst. Dit zijn er nooit meer dan 3. Hier maakt de leraar voorbeeldzinnen mee of de woorden worden gevisualiseerd.

2. Tijdens het lezen

Er worden vragen gesteld over de tekst, zoals over wie gaat het, waar gebeurt het... Er kan ook een woordweb of mindmap gemaakt worden bij de tekst. Wat heel belangrijk is, is dat je steeds de tekst verbindt met iets uit de omgeving. Op deze manier begrijpen de leerlingen beter waar je over spreekt. In de hogere leerjaren is het ook belangrijk om de signaalwoorden tijdens het lezen even te benadrukken.

3. Na het lezen

Er worden vragen gesteld over de tekst. Daarna wordt de tekst samengevat waarbij de belangrijke nieuwe woorden gebruikt worden. Ook de hoofdgedachte wordt aangehaald in de samenvatting. Daarna kunnen er op basis van je doel nog een aantal opdrachten gemaakt worden. Wat zeker ook belangrijk is, is dat de leerlingen daarna de tekst ook even in eigen woorden kunnen navertellen. Zo kan je controleren of ze alles begrepen hebben.

6 Ontwerpen

6.1 Omschrijven van het ontwikkelde product

Op basis van mijn literatuurstudie en dataverzameling creëer ik een stappenplan voor leraren in verband met begrijpend lezen. Op deze manier weten leraren in Sint Maarten hoe ze een les begrijpend lezen het beste aanpakken. Het stappenplan bestaat uit twee onderdelen, namelijk 'voorbereidend werk' en 'de opbouw van een les'.

In het onderdeel 'voorbereidend werk' wordt weergegeven welke stappen de leerlingen moeten ondernemen bij het kiezen van een tekst. De eerste stap is dat de leraar het niveau van de leerlingen bepaalt aan de hand van een test, namelijk de ERK-test. Daarna kiest de leraar het doel dat hij of zij wilt bereiken met deze tekst op basis van de leesvaardigheden en leesstrategieën. Tot slot kiest de leraar een geschikte tekst. Wat nu een geschikte tekst is, wordt duidelijk weergegeven in het stappenplan. De leraren kunnen stap 2 en 3 afwisselen, dus eerst de geschikte tekst kiezen en daarna de doelen selecteren bij de tekst.

In het onderdeel 'de opbouw van een les' wordt een duidelijke opbouw weergegeven over hoe je een tekst op een passende manier aanpakt. Op deze manier kan de leraar stap voor stap volgen wat hij of zij moet doen.

In het product is er ook een aparte handleiding voorzien. Deze handleiding maakt duidelijk waarom dit stappenplan zorgt voor een passende aanpak van een les begrijpend lezen of voor een leestekst uit een ander leergebied. In deze handleiding worden ook tips en hulpmiddelen verwerkt om de leraar extra ondersteuning te bieden.

Ik begrijp dat veel leraren graag vasthouden aan hun manier van werken. Toch kan de leraar het stappenplan gebruiken om zijn of haar aanpak wat bij te schaven en/of extra te ondersteunen.

6.2 Omschrijving van de resultaten van het praktische gedeelte: bevindingen try-out + aanpassingen

Ik paste het volledige stappenplan toe tijdens mijn stageperiode in de Sister Magda School. Hiervoor trok ik twee lessen begrijpend lezen uit. Tijdens de eerste les gebruikte ik een tekst met niveau A1 tot A1+. Ik nam de groep kinderen met dit niveau bij me om de les te geven. De andere kinderen werkten zelfstandig. De volgende dag gebruikte ik een tekst met niveau A2 tot A2+. Weer nam ik het groepje leerlingen met dat niveau en de rest ging weer zelfstandig aan het werk.

Ik heb ervoor gekozen om het op deze manier te doen, omdat ik graag voldoende aandacht aan elk niveau wou besteden. Als ik beide niveaugroepen door elkaar zou nemen, dan is er steeds minder begeleiding voor de ene groep dan voor de andere. De beide niveaus in één les toepassen is natuurlijk wel mogelijk in de toekomst, maar om mijn product goed uit te proberen, koos ik voor deze manier.

Ik had gepland om mijn les begrijpend lezen op 50 minuten af te krijgen. Dit was te weinig om alle opdrachten met voldoende aandacht uit te voeren. In het stappenplan heb ik dus bijgevoegd dat de les over verschillende lessen of dagen kan plaatsvinden. Zo kan het deel 'voor het lezen van de tekst' op een andere dag plaatsvinden dan de stap 'het lezen van de tekst'. De stap 'voor het lezen van de tekst' is vooral een voorbereiding op het thema van de tekst, waaraan ook een opdracht wordt gekoppeld. Tijdens de try-out was er niet voldoende tijd om de bijhorende opdracht uit te voeren, waardoor dit erg snel moest. Op deze manier

kwam de opdracht niet voldoende tot uiting. Als deze stap bijvoorbeeld op maandag wordt uitgevoerd, dan kan de volgende dag de stap 'het lezen van de tekst' toegepast worden. Er wordt dan even teruggeblikt op de stap 'voor het lezen van de tekst' en daarna kan de leraar weer verder gaan. De stap 'na het lezen van de tekst' gebeurt best wel meteen na de stap 'het lezen van de tekst', want dit is de stap waarin de verwerking van de tekst gebeurt.

Eerst was het stappenplan een groot geheel. Tijdens het voorbereiden van de try-out, merkte ik dat het stappenplan best lang was. Daarom heb ik ervoor gekozen om het stappenplan op te splitsen in twee onderdelen, namelijk 'voorbereidend werk' en 'de opbouw van de les'. Op deze manier zijn het twee kortere stappenplannen. Zo lijkt de hoeveelheid werk minder en zijn de leraren meer gemotiveerd om ermee aan de slag te gaan. Ook kan het tweede onderdeel 'de opbouw van de les' nu perfect gebruikt worden voor een leestekst uit een ander leergebied.

Na het uitvoeren van de try-out kwam ik tot de conclusie dat dit stappenplan voor mij erg vanzelfsprekend is, omdat ik het onderzoek heb uitgevoerd. Voor andere leraren is het misschien wat minder vanzelfsprekend. Daarom heb ik ervoor gekozen om een korte handleiding bij het stappenplan toe te voegen, zodat voor elke leraar alles duidelijk is.

In het volgende stuk tekst vind je de bevindingen van mijn mentor terug:

Ik vroeg naar de feedback van de leerlingen. De leerlingen van groep 6/7 hebben de lessen als prettig ervaren. Dat komt vooral doordat de leerlingen op hun eigen niveau en belevingswereld werden bediend. Nadat de leerlingen de algemene les hebben gedaan werden ze daarna in groepjes opgedeeld op basis van de algemene les.

Tijdens de lessen heb ik geobserveerd bij verschillende leerlingen hoe zij de lessen hebben ervaren. Ik zag dat er veel plezier was bij de leerlingen en veel enthousiasme. Juf Pauline moest vaak de leerlingen afremmen in hun gedrag omdat ze zo enthousiast waren. (persoonlijke communicatie)

Zelf merkte ik aan de kinderen dat ze de les niet meteen hebben ervaren als een les begrijpend lezen. Wanneer ik aankondigde dat we een les begrijpend lezen gingen uitvoeren, kwamen er al veel negatieve reacties. Bij mijn try-out zei ik dat het om een les begrijpend lezen ging, maar dat we het even anders gingen doen dan normaal. De leerlingen waren erg benieuwd. Ze vonden het erg leuk dat ze niet meteen een tekst voorgeschoteld kregen. De tekst zelf vonden ze ook erg leuk, omdat het over Sint Maarten ging. Een tekst in context spreekt duidelijk erg aan. De tekst was begrijpelijk voor de kinderen en aangepast aan hun niveau, waardoor ze gemotiveerd waren om de tekst te lezen. Ook de verwerking van de tekst viel in de smaak. Ik paste een actieve werkvorm toe, namelijk dobbelen, waardoor de leerlingen op een leuke en leerrijke manier de tekst verwerkte. Hun lachende gezichten vertelden voldoende. De leerlingen hadden het wel nog moeilijk met de reflectie. De reden hiervoor is dat de leerlingen het niet gewoon zijn om te reflecteren over zichzelf. Door middel van oefening, zullen de leerlingen hierin groeien.

Tijdens mijn tweede try-out gebruikte ik een tekst over carnaval. Dit is een feest dat erg leeft in Sint Maarten. Daarom waren de leerlingen meteen geïnteresseerd. Deze tekst was dus weer aangepast aan de context/omgeving van de leerlingen. Er werd eerst een kort gesprek over carnaval gehouden, waarbij we een woordenweb maakten op het bord. Daarna werd pas de tekst aangeboden. Ook deze keer paste ik een actieve werkvorm toe, namelijk denken-delen-uitwisselen. Er waren een aantal kinderen die vroegen 'Krijgen we geen werkblad met vragen over de tekst?'. Ik vertelde hun dat ze zelf een aantal vragen gingen bedenken voor elkaar en dat we zo ook konden zien of ze de tekst begrepen. Hierop reageerden ze erg enthousiast. Ze waren blij dat het ook op een andere manier kon. De reflectie bij deze groep ging iets beter bij

sommige leerlingen, bij andere leerlingen ging het minder goed. De leerlingen zijn dit niet gewoon, dus oefening baart kunst.

Op basis van deze try-outs kan ik wel stellen dat de aanpak die ik voorstel, heeft gewerkt bij de leerlingen van groep 6/7. Toch kan er op korte termijn niet worden bepaald of deze aanpak wel degelijk zorgt voor verbetering van het niveau van de leerlingen. Dit moet op langere termijn uitgetest worden. Dit kan in een vervolgonderzoek plaatsvinden.

In bijlage 14 zijn er een aantal foto's te vinden in verband met de try-outs.

7 Conclusie

In dit onderzoek werd er gezocht naar een antwoord op de volgende vraag: “Door middel van welke strategieën en andere hulpmiddelen kan ik voor een passende aanpak van een les begrijpend lezen zorgen in groep 6/7 van de Sister Magda School?”. Door dit onderzoek is er heel wat kennis verworven over dit onderwerp en kwam ik tot veel nieuwe inzichten.

Uit de literatuurstudie kan ik concluderen dat er een aparte didactiek bestaat in verband met Nederlands als Vreemde Taal (NVT). In deze didactiek worden een aantal deelvaardigheden en leesstrategieën aangehaald, die specifiek moeten worden toegepast. Zo zijn selectief of zoekend lezen, intensief lezen, informatie uit een tekst of meerdere teksten met elkaar vergelijken, conclusies trekken op basis van informatie uit een tekst, extensief lezen en het inzetten van leesvaardigheden belangrijke leesstrategieën in de NVT-didactiek. De betekenis van belangrijke onbekende woorden achterhalen uit de context, afbeeldingen en andere grafische elementen (zoals vetgedrukte kopjes) als steun gebruiken, voorspellingen doen over de globale boodschap van de tekst en daarna controleren, voorkennis activeren en inzetten, de tekstsoort herkennen, de tekststructuren herkennen en deze gebruiken om de opbouw van een tekst te doorzien, een woord vertalen in de moedertaal en een woordenboek gebruiken om betekenissen van een onbekend woord op te zoeken of te controleren zijn de deelvaardigheden die belangrijk zijn om voor een passende aanpak van een les begrijpend lezen te zorgen.

Een ander inzicht dat werd verworven uit de literatuurstudie is dat het bepalen van het niveau erg belangrijk is voor een passende aanpak van een les begrijpend lezen. Dit gebeurt op basis van het ERK-niveau. Het ERK-niveau geeft duidelijk weer op welk niveau de leerlingen zich bevinden in een andere taal. Op deze manier kan je zorgen voor een passende aanpak voor elk kind tijdens de les. Het ERK-niveau zorgt dus voor differentiatie binnen de les, maar er moet ook op andere vlakken gedifferentieerd worden om de aanpak van de les zo sterk mogelijk te maken. Zo denken we hier aan niveaudifferentiatie, tempodifferentiatie en differentiatie naargelang de interesses.

Activerende werkvormen zijn als het ware een hulpmiddel om voor een passende aanpak van begrijpend lezen te zorgen. Deze activerende werkvormen zorgen voor meer betrokkenheid en motivatie tijdens de lessen. Ook het onderdeel in de literatuurstudie over ‘Nederlands onder de zon’ leert ons dat leesteksten in context een meerwaarde vormen om een passende aanpak van begrijpend lezen te bekomen. Op deze manier zijn de leerlingen geïnteresseerd in de tekst en zal de betrokkenheid van de leerlingen dus weer hoger liggen.

Uit de analyse van de dataverzameling kan ik besluiten dat de huidige aanpak van begrijpend lezen niet altijd goed in de markt ligt. De leerlingen willen graag iets anders, de leraren hebben nood aan een vernieuwende aanpak en ook experts, zoals Marjan de Visser, opteren voor een nieuwe aanpak. Op basis van de dataverzameling kwam ik dus veel te weten over de huidige situatie, maar ook over hoe ik een passende aanpak van de lessen begrijpend lezen kan verzorgen.

In het ontwikkelde product, namelijk een stappenplan, worden de verworven kennis en inzichten samen gegoten tot een groot geheel. Dit stappenplan vertelt de leraren welke strategieën, vaardigheden en andere hulpmiddelen zij best inzetten om te zorgen voor een passende aanpak van begrijpend lezen in de Sister Magda School in Sint Maarten.

Ik beveel aan dat de school een duidelijk talenbeleid opstelt. In dit talenbeleid kan er dan extra aandacht voorzien zijn voor begrijpend lezen, waarin duidelijk wordt gesteld waaraan ze willen werken, welke acties ze willen ondernemen om de aanpak en het niveau van begrijpend lezen

te optimaliseren. Het stappenplan dat ik ontwierp kan hier dus al een stap zijn in de goede richting. In een vervolgonderzoek kan er op langere termijn worden uitgetest of deze aanpak zorgt voor een verbetering van het niveau van de leerlingen. Ook kan er in een vervolgonderzoek onderzocht worden hoe deze aanpak aanslaat in de andere klassen. Een ander vervolgonderzoek dat kan plaatsvinden is het onderzoeken van een passende manier van evalueren van begrijpend lezen. Dit staat niet op punt in de Sister Magda School.

8 Reflectie

De start van dit onderzoek verliep moeizaam. Ik vertrok namelijk pas eind januari naar Sint Maarten, dus was het moeilijk om op voorhand al achter een probleem te komen. Het mailverkeer ging namelijk erg traag. Uiteindelijk kreeg ik dan toch antwoord, waardoor ik aan de slag kon. Toch is het niet makkelijk om met iets te starten, als je niet weet hoe het in de praktijk in zijn gang gaat.

Ik formuleerde mijn probleemstelling, onderzoeksvraag en onderzoeksdoel voor ik naar Sint Maarten vertrok. De onderzoeksvraag werd aangepast toen ik in Sint Maarten zelf was. Mijn eerste onderzoeksvraag was "Hoe kan ik het niveau van de leerlingen in groep 6/7 in de Sister Magda school op vlak van begrijpend lezen verbeteren?". Ik koos niet voor deze vraag omdat het niet evident is om op korte termijn te controleren of het niveau van de leerlingen stijgt door middel van mijn aanpak. Daarom ben ik overgestapt naar de onderzoeksvraag die ik nu heb, namelijk "Door middel van welke strategieën en andere hulpmiddelen kan ik voor een passende aanpak van een les begrijpend lezen zorgen in groep 6/7 van de Sister Magda School?". Deze onderzoeksvraag was makkelijker te onderzoeken op korte termijn. Ik ben namelijk maar drie maanden in de Sister Magda School aanwezig geweest. Toen ik aankwam in Sint Maarten, heb ik me eerst bezig gehouden met de dataverzameling en de analyse van deze dataverzameling. Dit nam heel wat tijd in beslag. Pas wanneer dit af was kon ik beginnen aan het ontwerpen van mijn product. Het product beschrijft wat een passende aanpak is voor lessen begrijpend lezen in groep 6/7 van de Sister Magda School. De drie maanden gingen snel voorbij. De mogelijkheid om dit product op lange termijn te testen, was er dus niet. Of mijn aanpak dus een passende aanpak is, moet verder uitgetest worden op langere termijn, maar door middel van mijn try-outs kon ik al vaststellen dat de aanpak aansloeg bij de kinderen. Ik kon dus meer conclusies trekken met deze onderzoeksvraag, dan met de vorige.

Ik maakte een planning op om mijn onderzoek tot een goed einde te brengen. De literatuurstudie was grotendeels af voor ik naar Sint Maarten vertrok, de rest van het onderzoek vond ter plaatse plaats.

Voor het literatuuronderzoek maakte ik gebruik van een aantal bronnen in verband met de Nederlands als vreemde taal (NVT) didactiek. Het was niet evident om literatuur te vinden over NVT in het lager onderwijs. De boeken die ik nu gebruikt heb zijn vooral gericht op de onderbouw van het middelbaar onderwijs. Aangezien de onderbouw nog dicht bij het lager onderwijs ligt, was de theorie, met een aantal kleine aanpassingen, ook bruikbaar voor dit onderzoek. Op basis van de informatie van de literatuurstudie ben ik heel wat meer te weten gekomen over de NVT-didactiek. Deze informatie bood voldoende handvatten om een antwoord te kunnen formuleren op mijn onderzoeksvraag. Omdat het niet evident was om literatuur te vinden voor dit onderzoek heb ik me vooral gebaseerd op twee boeken. Dit is niet zo heel veel, maar ik heb er voldoende informatie kunnen uithalen.

Na het literatuuronderzoek volgde er een dataverzameling. Ik vind van mezelf dat ik de juiste dataverzamelingmethoden heb gehanteerd om mijn onderzoek voldoende te onderbouwen. Zo heb ik de ERK-test uitgeprobeerd om het niveau van de leerlingen te kunnen bepalen. Ik heb de leerlingen 3 maanden in de klas gehad, dus ik weet wel ongeveer wat hun achtergrond is in verband met de Nederlandse taal, dus ik merk wel dat de testresultaten overeenkomen met mijn bevindingen in de klas. Wat hier misschien beter was geweest, was om de leerlingen meerdere testen uit te laten voeren. Nu heb ik me gebaseerd op de resultaten van één test. Als ik er meer had afgenomen, had ik de betrouwbaarheid van het onderzoek nog kunnen verhogen.

Door middel van de bevraging van de leerlingen kwam ik ook heel wat te weten over hun mening over begrijpend lezen. Dit zorgde ervoor dat ik rekening kon houden met hun noden, maar ook de bevragingen en observaties van de leraren van de groepen 6 en 7 heeft me heel wat informatie gegeven over de huidige aanpak van begrijpend lezen. Om het onderzoek breder te maken, had ik ook de groepen 5 en 8 kunnen betrekken met dit onderzoek, omdat zij ook bezig zijn met begrijpend lezen. Dit heb ik niet gedaan, omdat ik maar drie maanden in de Sister Magda School aanwezig was. Het was dus niet mogelijk om dit ook nog te doen in deze korte tijd. Ik heb me nu vooral gefocust op de leerlingen van de groepen 6 en 7. Toch kunnen de leraren van groepen 5 en 8 zeker aan de slag met het product dat ik ontwierp. Het is voor alle graden bruikbaar.

Ik ben erg tevreden dat ik een workshop van mevrouw Marjan de Visser heb mogen bijwonen. Op deze manier zag ik ook hoe zij probeerde om leraren aan te moedigen voor een passende aanpak van begrijpend lezen. In een interview met haar heeft ze me heel wat inzichten gegeven, die later bruikbaar waren in mijn product.

Eerst had ik nog voorzien om het curriculum Nederlands als vreemde taal van de Sister Magda School te bestuderen. Toen ik hier naar vroeg, werd me verteld dat dit er niet was. Daarom ben ik hier niet verder op ingegaan. Ook stond er op de planning dat ik de toetsen begrijpend lezen zou bestuderen. Dit heb ik niet gedaan, aangezien er weinig tot geen aparte toetsen begrijpend lezen werden afgenomen. Vaak kwam er een stukje leesbegrip terug in een toets waarbij een volledig thema werd getoetst. Dit deeltje stelde niet veel voor. Meestal kwamen dezelfde vragen terug, daarom besloot ik dit niet op te nemen in mijn dataverzameling. Zelf heb ik hier niets aan veranderd, maar in een vervolgonderzoek kan er wel gezocht worden naar een passende manier van evalueren van begrijpend lezen.

Met de vragenlijsten voor de leraren en met de observaties van een les begrijpend lezen heb ik een aantal moeilijkheden ervaren. Er zijn twee leraren die lesgeven in groep 6 en meester Vincent geeft aan een klein groepje van groep 6 les. Hij geeft ook aan een groot deel van groep 7 les en er is nog een andere leraar die de rest van groep 7 onder haar hoede heeft. Bij één van de andere leraren van groep 6 mocht ik gaan observeren en zij vulde mijn vragenlijst in. De andere leraar van groep 6 wou mijn vragenlijst niet invullen wegens tijdsgebrek en had ook liever dat ik niet kwam observeren. De andere juf van groep 7 had geen tijd om mijn vragenlijst in te vullen en had geen tijd om nog lessen begrijpend lezen te geven, want er moesten andere inhoudelijke zaken gezien zijn voor het rapport dat er aankwam. Hierdoor heb ik dus veel minder observaties kunnen doen dan gepland en kreeg ik ook minder ingevulde vragenlijsten terug. Het is dus niet altijd evident om uit te voeren wat je gepland hebt.

Ik heb twee try-outs uitgevoerd. Dit is op zich misschien wel wat weinig. Mijn dataverzameling en verwerking van de dataverzameling hebben heel wat tijd in beslag genomen. Drie maanden is een korte periode. Ik kreeg mijn lesonderwerpen altijd maar een aantal dagen op voorhand, dus na school moest ik steeds de lessen van de dag erna voorbereiden. Er was dus niet altijd veel tijd over om aan mijn zelfstandig project te werken. Soms was het mogelijk om mijn lessen allemaal in het weekend voor te bereiden, dan had ik door de week meer tijd om aan het zelfstandig project te werken. Dit was niet altijd mogelijk. Als de mogelijkheid er steeds was geweest om al mijn lessen in het weekend voor te bereiden, dan had ik misschien wat meer try-outs kunnen voorzien en had ik meer resultaten van de try-outs kunnen verwerken. Toch kon ik na deze try-outs al zien dat het product dat ik ontwierp, de leerlingen wel aanstond. Ik had in de andere klassen een try-out kunnen doen om een duidelijker beeld te krijgen of de aanpak die ik voorstel een passende aanpak is. Het probleem hier is dat ik de kinderen minder goed ken, dus dat ik dan ook niet goed kan inspelen op interesses en dat ik het niveau van de leerlingen niet ken. Daarom heb ik me in dit onderzoek vooral gebaseerd op groep 6/7, zoals ook in de onderzoeksvraag vermeld staat. Ik heb het dus eerder kleinschalig gehouden. In een

vervolgonderzoek kan verder worden onderzocht hoe de aanpak werkt op lange termijn en kan ook onderzocht worden hoe deze aanpak aanslaat in andere klassen.

Toch ben ik blij met de onderzoeksuitkomsten die ik verkregen heb. Deze bieden voldoende inzichten om tot een goed antwoord op de onderzoeksvraag te komen. Ik heb veel bijgeleerd uit dit onderzoek, namelijk welke stappen ik allemaal moet doorlopen in een onderzoek, ik ben vaardiger geworden in het uitwerken van deze verschillende onderzoeksfasen, ik heb zelf een onderzoek leren opstarten en ik heb kennis gemaakt met wat er allemaal bij zo een onderzoek komt kijken. Ik denk dat ik in het begin wat had onderschat, maar nu zie ik hoeveel tijd en werk er in een onderzoek steekt. Ik vind dat ik dus best trots mag zijn op wat ik verwezenlijkt heb.

Literatuurlijst

1. Boeken

Kwakernaak, E. (2015) Belangrijke begrippen. *Didactiek van het vreemdetalenonderwijs*. pp. 25-34. Bussum: Uitgeverij Coutinho

Staatsen, F. & Heebing S. (2015) Leesvaardigheid. *Moderne vreemde talen in de onderbouw*, pp. 41 -74, Bussum: Uitgeverij Coutinho

Staatsen, F. & Heebing S. (2015) Europees Referentiekader en taalportfolio. *Moderne vreemde talen in de onderbouw*, pp. 259-279, Bussum: Uitgeverij Coutinho

2. Internet

de Wit, M., Knuijff M., (2017) *Nederlands onder de zon*. Geraadpleegd op 15 maart 2017, via <http://nederlandsonderdezoon.nl/>

Ekens, T., SLO. (2009) Activerende werkvormen voor leeslessen. Geraadpleegd op 28 februari 2016, via file:///C:/Users/11400_000/Downloads/activerende_werkvormen_voor_leeslessen%20.pdf

Kerpel, A. (2014) Coöperatieve werkvormen. Geraadpleegd op 4 maart 2017, via <http://wijleren.nl/cooperatieve-werkvormen-artikel.php>

Melisse, R. (2014) Activerende didactiek: meerwaarde voor leerling en leraar. *Sardes Speciale Editie, nummer 14*, pagina 18-20. Geraadpleegd op 28 februari 2016, via http://www.sardes.nl/uploads/publicaties_downloads/art_Activerende_didactiek_Sardes_Speciale_Editie_14.pdf

Stam, S. (2017), *Nederlands onder de zon – eindredactie lesmateriaal*. Geraadpleegd op 15 maart 2017, via <http://www.suzannestam.nl/2015/06/nederlands-onder-de-zon-eindredactie-lesmateriaal/>

Taaluniversum. (2015-04-09) Wat is het verschil tussen NT2 en NVT?. Geraadpleegd op 21 januari 2017, via <http://taaluniversum.org/veelgestelde-vragen/wat-het-verschil-tussen-nt2-en-nvt>

Taaluniversum. (2012-09-25). Buitenlandse neerlandistiek. Geraadpleegd op 15 april 2017, via <http://taaluniversum.org/inhoud/veelgestelde-vragen-over-de-neerlandistiek-wereldwijd/buitenlandse-neerlandistiek#t553n1956>

Unicef. (2013) De situatie van kinderen en jongeren op Sint Maarten. Geraadpleegd op 21 januari 2016, via https://www.unicef.nl/files/rapport_sint_maarten__nederlands__webversie.pdf

Van Dale Uitgevers. (2017) Gratis woordenboek. Geraadpleegd op 15 maart 2017, via <http://www.vandale.nl/opzoeken>

Vonk, J. (2017) Sister Magda Primary School. Geraadpleegd op 21 januari 2017, via <http://www.magdaschool.net/>

3. Persoonlijke communicatie

Persoonlijke communicatie Vincent van Weelden, leraar groep 6/7, Sister Magda Primary School, Sint-Maarten - mail van 30-11-2016

Persoonlijke communicatie Vincent van Weelden, leraar groep 6/7, Sister Magda Primary School, Sint Maarten – mail van 07-06-2017

Bijlagen

Inhoudsopgave

Bijlage 1: ERK-niveaus (algemeen).....	38
Bijlage 2: ERK-niveaus (lezen).....	39
Bijlage 3: tekstkenmerken per niveau.....	40
Bijlage 4: ERK-test.....	42
Bijlage 5: oningevulde vragenlijst leerlingen.....	48
Bijlage 6: oningevulde vragenlijst leraren.....	49
Bijlage 7: vragenlijst juf Theresia.....	50
Bijlage 8: vragenlijst juf Richa.....	52
Bijlage 9: vragenlijst meester Vincent.....	54
Bijlage 10: observatie juf Thersia (groep 6).....	56
Bijlage 11: observatie meester Vincent (groep 6/7).....	57
Bijlage 12: interview Marjan de Visser.....	58
Bijlage 13: resultaten ERK-test.....	60
Bijlage 14: foto's van de try-outs.....	61

Bijlage 1: ERK-niveaus (algemeen)

Basisgebruiker	
A1	Kan vertrouwde dagelijkse uitdrukkingen en basiszinnen gericht op de bevrediging van concrete behoeften begrijpen en gebruiken. Kan zichzelf aan anderen voorstellen en kan vragen stellen en beantwoorden over persoonlijke gegevens zoals waar hij/zij woont, mensen die hij/zij kent en dingen die hij/zij bezit. Kan op een simpele wijze reageren, aangenomen dat de andere persoon langzaam en duidelijk praat en bereid is om te helpen.
A2	Kan zinnen en regelmatig voorkomende uitdrukkingen begrijpen die verband hebben met zaken van direct belang (bijvoorbeeld persoonsgegevens, familie, winkelen, plaatselijke geografie, werk). Kan communiceren in simpele en alledaagse taken die een eenvoudige en directe uitwisseling over vertrouwde en alledaagse kwesties vereisen. Kan in eenvoudige bewoordingen aspecten van de eigen achtergrond, de onmiddellijke omgeving en kwesties op het gebied van diverse behoeften beschrijven.
Onafhankelijk gebruiker	
B1	Kan de belangrijkste punten begrijpen uit duidelijke standaardteksten over vertrouwde zaken die regelmatig voorkomen op het werk, op school en in de vrije tijd. Kan zich redden in de meeste situaties die kunnen optreden tijdens het reizen in gebieden waar de betreffende taal wordt gesproken. Kan een eenvoudige lopende tekst produceren over onderwerpen die vertrouwd of die van persoonlijk belang zijn. Kan een beschrijving geven van ervaringen en gebeurtenissen, dromen, verwachtingen en ambities en kan kort redenen en verklaringen geven voor meningen en plannen.
B2	Kan de hoofdgedachte van een ingewikkelde tekst begrijpen, zowel over concrete als over abstracte onderwerpen, met inbegrip van technische besprekingen in het eigen vakgebied. Kan zo vloeiend en spontaan reageren dat een normale uitwisseling met moedertaalsprekers mogelijk is zonder dat dit voor een van de partijen inspanning met zich meebrengt. Kan duidelijke, gedetailleerde tekst produceren over een breed scala van onderwerpen; kan een standpunt over een actuele kwestie uiteenzetten en daarbij ingaan op de voor- en nadelen van diverse opties.
Vaardig gebruiker	
C1	Kan een uitgebreid scala van veeleisende, lange teksten begrijpen en de impliciete betekenis herkennen. Kan zichzelf vloeiend en spontaan uitdrukken zonder daarvoor aantoonbaar naar uitdrukkingen te moeten zoeken. Kan flexibel en effectief met taal omgaan ten behoeve van sociale, academische en beroepsmatige doeleinden. Kan een duidelijke, goed gestructureerde en gedetailleerde tekst over complexe onderwerpen produceren en daarbij gebruikmaken van organisatorische structuren en verbindingswoorden.
C2	Kan vrijwel alles wat hij hoort of leest gemakkelijk begrijpen. Kan informatie die afkomstig is van verschillende gesproken en geschreven bronnen samenvatten, argumenten reconstrueren en hiervan samenhangend verslag doen. Kan zichzelf spontaan, vloeiend en precies uitdrukken en kan hierbij fijne nuances in betekenis, zelfs in complexere situaties, onderscheiden.

© Council of Europe 2001

Bijlage 2: ERK-niveaus (lezen)

Vaardigheid: Lezen	
Beheersingsniveau	
Niveau A1	Ik kan vertrouwde namen, woorden en zeer eenvoudige zinnen begrijpen, bijvoorbeeld in mededelingen, op posters en in catalogi.
Niveau A2	Ik kan zeer korte, eenvoudige teksten lezen. Ik kan specifieke voorspelbare informatie vinden in eenvoudige, alledaagse teksten zoals advertenties, folders, menu's en dienstregelingen en ik kan korte, eenvoudige, persoonlijke brieven begrijpen.
Niveau B1	Ik kan teksten begrijpen die hoofdzakelijk bestaan uit hoogfrequente, alledaagse, of aan mijn werk gerelateerde taal. Ik kan de beschrijving van gebeurtenissen, gevoelens en wensen in persoonlijke brieven begrijpen.
Niveau B2	Ik kan artikelen en verslagen lezen die betrekking hebben op eigentijdse problemen, waarbij de schrijvers een bepaalde houding of standpunt innemen. Ik kan eigentijds literair proza begrijpen.
Niveau C1	Ik kan lange en complexe feitelijke en literaire teksten begrijpen, en het gebruik van verschillende stijlen waarderen. Ik kan gespecialiseerde artikelen en lange technische instructies begrijpen, zelfs wanneer deze geen betrekking hebben op mijn terrein.
Niveau C2	Ik kan moeiteloos vrijwel alle vormen van de geschreven taal lezen, inclusief abstracte, structureel of linguïstisch complexe teksten, zoals handleidingen, specialistische artikelen en literaire werken.

Bron: Taalprofielen 2015. Enschede: SLO

Bijlage 3: tekstkenmerken per niveau

Lezen – tekstkenmerken receptief

	A1	A2	B1	B2	C1	C2
Woord-gebruik en zinsbouw	Hoogfrequente woorden en korte eenvoudige zinnen	Hoogfrequente woorden en woorden bekend uit eigen taal of behorend tot internationaal vocabulaire. Zinnen zijn eenvoudig.	Eenvoudig en alledaags	Er zijn geen beperkingen mits woordenboek e.d. voorhanden zijn	Laagfrequent en specialistisch woordgebruik komt voor. Lange samengestelde zinnen	Laagfrequent en specialistisch woordgebruik, inclusief zeer spreektaalige literaire en niet literaire woorden evenals uitdrukkingen uit regionale taal
Tekst-indeling	Visuele ondersteuning	Teksten zijn helder van structuur. De indeling geeft visuele ondersteuning bij het begrijpen van de tekst	Teksten zijn goed gestructureerd	Er zijn geen beperkingen	Complexe teksten. Ingewikkelde instructie teksten	Zie C1
Tekst-lengte	Korte, eenvoudige teksten	Korte kersten	Teksten kunnen langer zijn	Speelt geen rol	Speelt geen rol meer	Zie C1
Lees-strategieën	Kan van korte teksten over zeer vertrouwde en bekende onderwerpen op basis van voorkennis en lay-out voorspellen waar de tekst waarschijnlijk over gaat. Kan redelijk gebruikmaken van tweetalige (online) woordenlijsten of vertaalsites, indien toegestaan	Kan zijn of haar begrip van de algemene betekenis van korte teksten over alledaagse onderwerpen van concrete aard gebruiken om de vermoedelijke betekenis van onbekende woorden af te leiden uit de context. Kan gebruikmaken van tweetalige (online) woordenboeken om woordbegrip te controleren, indien toegestaan	Kan de betekenis van zo nu en dan voorkomende onbekende woorden afleiden uit de context en de betekenis van zinnen herleiden, op voorwaarde dat het besproken onderwerp bekend is. Kan digitale technologie zoals internet en zoekmachines gebruiken om woord- en zinsbegrip te controleren, indien toegestaan.	Kan gebruikmaken van uiteenlopende strategieën om tot tekstbegrip te komen, waaronder het letten op hoofdpunten. Kan het eigen inzicht aan de hand van contextuele aanwijzingen controleren. Kan lees-verwachtingen evalueren en waar nodig nog eigen interpretaties herzien. Kan van minder	Is vaardig in het gebruik van contextuele, grammaticale en lexicale aanwijzingen om daaruit houdingen, stemmingen en intenties af te leiden en te anticiperen op het vervolg.	Kan complexe lexicale en retorische aanwijzingen volgen. Is heel vaardig in het extrapoleren van de betekenis van woorden op basis van afleiding of van de context waarin het woord verschijnt

---

				frequente woorden en uitdrukkingen de betekenis controleren door gebruik te maken van websites, (online) fora en eentalige woordenboek en		
--	--	--	--	---	--	--

Bron: Taalprofielen 2015, Enschede: SLO

Lezen

Taak 1

Je wilt met je vrienden op vakantiecamp. Je bekijkt posters over verschillende vakantiecampen. Combineer de zinnen met de juiste foto om je keuze te kunnen maken.

- Bekijk de foto's en de zinnen hieronder.
- Zet het juiste cijfer achter elke zin.

Let op!
Er zijn meer foto's dan zinnen.

	nummer foto
Hier leer je niet alleen paardrijden, maar je leert ook je paard verzorgen.	
In de keuken van een bekende kok leer je alles over koken.	
Tijdens deze vakantie aan het strand kan je elke dag langs de zee lopen.	
Tijdens dit kamp leer je de perfecte foto nemen. Je krijgt van ons een digitaal fototoestel.	
We slapen midden in de natuur, zoeken zelf ons eten en maken dat klaar op ons vuur.	
Wil je graag zingen en dansen voor een publiek? Kom dan mee met ons.	

Taak 2

Het is zondag, vroeg in de ochtend. Je staat 's morgens in de winkel en je wilt ontbijt kopen. Maar er zijn veel verschillende mogelijkheden. Je moet dus kiezen welk ontbijt het best past bij de wensen van je ouders, zus en broer.

- Lees de wensen van je familie hieronder.
- Lees op de volgende pagina waar je uit kunt kiezen.
- Kies het ontbijt dat het best past voor elke persoon uit je gezin.
- Schrijf de naam van het ontbijt onder elke wens.

Let op!

Er is maar 1 goed antwoord per wens.
Er zijn meer ontbijten dan wensen.

1. Mama: *Ik wil niet dik worden, ik eet dus geen suiker of vet. En vlees lust ik ook niet.*
Wat koop je voor haar?

.....

2. Zus Ine: *Ik eet alleen maar zoete dingen, maar geen chocolade.*
Wat koop je voor haar?

.....

3. Papa: *Ik hou niet van zoete dingen. Ik eet liever vlees of kaas, maar eieren lust ik niet.*
Wat koop je voor hem?

.....

4. Broer Jef: *Ik speel voetbal en daarom wil ik elke dag een gezond ontbijt dat veel energie geeft.*
Wat koop je voor hem?

.....

Alpy

Je kan Alpy eten met melk of yoghurt. Dit product bevat gezonde granen, gedroogd fruit en noten. Het is het ideale ontbijt voor wie wil vermageren. Wie het zoet wil, kan er ook honing bijdoen.

Chocochoch

Wat is er lekkerder dan zoet brood met een stukje melkchocolade? Chocolade eten geeft een goed gevoel. Maar let op: er zit ook veel suiker in. Het smaakt dan ook heel zoet. Chocochoch is niet geschikt voor wie dunner wil worden of gezond wil eten.

Kokoriko

Kokoriko is gemaakt met eieren, kaas en ham. Het wordt op smaak gebracht met zout en verse kruiden. Een stevig ontbijt voor wie veel aan sport doet. Met dit ontbijt ben je niet snel moe.

Milano

Een lekker bruin broodje met kaas, tomaat, salami en sla. Met mayonaise, daarom niet zo geschikt voor wie sport. Niet heel gezond, maar wel lekker. Zeker als je niet van zoet houdt.

Yammie

Eet Yammie en proef het lekkerste fruit. Je kan Yammie gebruiken als beleg op je boterham. In Yammie zitten vier soorten fruit, en ook suiker en water. Omdat er veel suiker in zit, is dit ontbijt erg zoet.

Taak 3

Je leest in de krant een artikel over Peter. Hij organiseert zijn eigen festival. Je wilt met enkele vrienden ook een minifestival organiseren. Je noteert alle zaken die je aan je vrienden wilt vertellen.

- Lees de vragen op het notitieblaadje hieronder.
- Lees het krantenartikel op de volgende pagina.
- Beantwoord de vragen met de informatie in de tekst.

Vul het notitieblaadje aan.

Hoe lang duurde de organisatie van het festival? .....

Wat had Peter vroeger al gedaan met muziek? Schrijf twee dingen op.

1. ....

2. ....

Wat moest Peter allemaal **doen** om het festival te organiseren? Schrijf zes taken op.

1. ....

2. ....

3. ....

4. ....

5. ....

6. ....

Noteer enkele praktische gegevens over het mini muziekfestival:

Wanneer vindt het festival plaats (datum en uur)? .....

Hoeveel kost een ticket? .....

Hoeveel groepen treden er op? .....

Tiener maakt droom waar

Peter S. organiseert mini muziekfestival

Vorbereiding

Peter S. is wellicht de jongste concertorganisator in onze streek. De tiener werd deze maand vijftien en organiseert zaterdag 7 juli voor de eerste keer een concert. "Natuurlijk heb ik zenuwen. Het is geen schrik voor het onbekende, maar een gezonde stress na een half jaar voorbereiding", vertelt de leerling van de school *Pius X*.

Wat vooraf ging

Muziek is de passie van Peter S. Hij speelt piano, bezoekt de concertzalen in ons land en was al te gast bij de radio. "Ik organiseerde ook al feestjes voor vrienden en draaide als dj dan zelf de muziek. Ik wil al vanaf mijn twaalfde verjaardag een klein muziekfestival organiseren. Mijn vader vond me toen te jong en hield me tegen. Maar toen ik kort geleden mijn favoriete muziekgroep zag op een bedrijfsfeestje, kon niemand me nog stoppen.

Organisatie

Peter organiseerde het mini muziekfestival in een half jaar bijna volledig alleen: hij verzorgde de contacten en contracten, stelde het tijdschema samen en zocht voldoende mensen om te komen helpen. Zijn ouders hielpen Peter gelukkig ook met de organisatie. Zo brachten ze hem overal naartoe met de auto en ze hielpen bij de onderhandelingen met de gemeente en de hulpdiensten. Peter moest zelf een locatie zoeken en het nodige geld verzamelen. Ook daarbij hebben zijn ouders geholpen. "We stelden een budget en een locatie ter beschikking", merkt zijn vader Ludwig op. Het gebouw waar het festival plaats zal vinden, is namelijk eigendom van Peters vader.

Gevarieerd programma

"Een droom komt uit", besluit Peter. "Dat is de leukste kant van het verhaal. De lastigste opdracht was het telefoneren. Ik hou van papier en de computer. Maar het telefoneren was uiteindelijk een goede oefening, ik heb er veel bij geleerd. Ik koos bewust voor een gevarieerd programma. Een mix van zachte en harde muziek, covers en eigen nummers."

Praktisch

De deuren gaan op zaterdag 7 juli om 19 uur open. De groep *Sustrastore* begint als eerste een uur later, om 22 uur gevolgd door *Joint Venture* en *Impuls* sluit het concert af vanaf middernacht.

Tickets kosten € 12.

Bijlage 5: ongevulde vragenlijst leerlingen

1. Wat is je naam?

.....

2. Hoe oud ben je?

.....

3. In welke klas zit je?

.....

4. Wat is je AVI?

.....

5. Vind je begrijpend lezen leuk? Waarom?

a. Ja, want .....

.....

b. Neen, want .....

.....

6. Hoe vaak lees je thuis?

a. Nooit

b. Elke dag

c. Een paar keer in de week

d. Een paar keer in de maand

7. Als je een boek leest, waarover lees je dan het liefst?

.....

.....

.....

8. Vind je de teksten die je op school leest leuk? Waarom wel/ waarom niet?

a. Ja, want.....

.....

b. Nee, want .....

.....

9. Waarover zou jij graag willen lezen in de klas?

.....

.....

.....

.....

Bijlage 6: oningevulde vragenlijst leraren

1. Aan welke groep geeft u les?
2. Waar heeft u uw opleiding gevolgd om leraar te worden?
3. Werd er tijdens uw opleiding uitleg gegeven over de aanpak van begrijpend lezen?
Zo ja, wat was volgens hun de juiste aanpak?
4. Hoeveel (les)uren besteed u in de klas per week aan begrijpend lezen?
5. Zijn de leerlingen gemotiveerd tijdens een les begrijpend lezen? Waaraan ligt dat?
6. Hoe pakt u een les begrijpend lezen aan?
7. Past u bepaalde leesstrategieën toe tijdens een les begrijpend lezen? Zo ja, welke?
8. Welke werkvormen past u toe tijdens een les begrijpend lezen?
9. Zijn er andere hulpmiddelen die u inschakelt tijdens deze lessen? Zo ja, welke?
10. Heeft u het gevoel dat de leerlingen de tekst begrijpen als u de tekst met hun behandelt? Hoe komt dit?
11. Spreekt u vaak Engels om de moeilijke Nederlandse woorden te verklaren of doet u dit op een andere manier?
12. Houdt u rekening met de niveauverschillen van de leerlingen bij het kiezen van een tekst? Waarom wel/niet?
13. Vindt u de teksten uit de taalmethode geschikt materiaal om te gebruiken in uw les? Waarom wel/niet?
14. Denkt u dat er nood is aan een andere aanpak van de teksten?
15. Heeft u ooit een vorming of workshop gevolgd in verband met begrijpend lezen? Zo ja, wat heeft u hieruit bijgeleerd?
16. Zou u het handig vinden moest u een stappenplan ontvangen waarmee u uw lessen begrijpend lezen kan opbouwen? Waarom wel/niet?

Bijlage 7: vragenlijst juf Theresia

1. Aan welke groep geeft u les?

Groep 6

2. Waar heeft u uw opleiding gevolgd om leraar te worden?

In Suriname: HBO leraren opleiding

3. Werd er tijdens uw opleiding uitleg gegeven over de aanpak van begrijpend lezen? Zo ja, wat was volgens hun de juiste aanpak?

Ja. Er werd ons geleerd dat we oefenteksten kunnen geven, samen kunnen lezen, moeilijke woorden kunnen zoeken en uitleggen, signaalwoorden kunnen zoeken in de tekst en dat we hoofd- en bijzinnen in de alinea kunnen zoeken.

4. Hoeveel (les)uren besteed u in de klas per week aan begrijpend lezen?

2 lesuren (2 x 45 min)

5. Zijn de leerlingen gemotiveerd tijdens een les begrijpend lezen? Waaraan ligt dat?

Gedeeltelijk wel (de kinderen die Nederlands praten en verstaan). Gedeeltelijk niet (vanwege hun moedertaal en geringe woordenschat of geen interesse).

6. Hoe pakt u een les begrijpend lezen aan?

Eerst klassikaal het verhaal/de tekst lezen. Daarna vragen stellen over de tekst en moeilijke begrippen uitleggen. De eerste 2 of 3 vragen van het werkboek doen we samen en de rest zelfstandig.

7. Past u bepaalde leesstrategieën toe tijdens een les begrijpend lezen? Zo ja, welke?

Bij zelfstandigwerken moeten ze soms zelf lezen stem/geluid. Vervolgens laat ik de kinderen de tekst per alinea lezen, waarna de leerlingen in eigen woorden uitleggen wat er staat.

8. Welke werkvormen past u toe tijdens een les begrijpend lezen?

Lezen, woordenboek gebruiken, uitleggen, samenwerken in groep, opnoemen

9. Zijn er andere hulpmiddelen die u inschakelt tijdens deze lessen? Zo ja, welke?

Platen die bij de tekst behoren.

10. Heeft u het gevoel dat de leerlingen de tekst begrijpen als u de tekst met hun behandelt? Hoe komt dit?

Ja, omdat zij flink de antwoorden geven.

11. Spreekt u vaak Engels om de moeilijke Nederlandse woorden te verklaren of doet u dit op een andere manier?

Een combinatie van de twee, maar meer Nederlands en ik werk aanschouwelijk.

12. Houdt u rekening met de niveauverschillen van de leerlingen bij het kiezen van een tekst? Waarom wel/niet?

Er is een werkboek voor de groep. Daaruit worden teksten eerst geoefend en de volgende worden als toets opgegeven.

13. Vindt u de teksten uit de taalmethode geschikt materiaal om te gebruiken in uw les? Waarom wel/niet?

Ja, maar het onderwerp moet wel heel aanschouwelijk gemaakt worden.

14. Denkt u dat er nood is aan een andere aanpak van de teksten?

Ja, op school zo veel mogelijk de Nederlandse taal laten gebruiken en geen of zo weinig mogelijk Engels praten in de klas.

15. Heeft u ooit een vorming of workshop gevolgd in verband met begrijpend lezen? Zo ja, wat heeft u hieruit bijgeleerd?

Ja, ik leerde hier hoe ik een tekst moet opstellen die aangepast is aan het niveau. Ik leerde ook bij over het opstellen van open vragen en meerkeuzervragen.

16. Zou u het handig vinden moest u een stappenplan ontvangen waarmee u uw lessen begrijpend lezen kan opbouwen? Waarom wel/niet?

Ja, maar liever uitleg middels powerpoint.

Bijlage 8: vragenlijst juf Richa

1. Aan welke groep geeft u les?

Ik help in verschillende groepen. Dit jaar geef ik vaak les in groep 6.

2. Waar heeft u uw opleiding gevolgd om leraar te worden?

In Suriname: Onderwijzersakte

3. Werd er tijdens uw opleiding uitleg gegeven over de aanpak van begrijpend lezen? Zo ja, wat was volgens hun de juiste aanpak?

(Deze vraag werd niet ingevuld)

4. Hoeveel (les)uren besteed u in de klas per week aan begrijpend lezen?

Ik heb op dit moment geen vast klas, dus ik kan deze vraag niet beantwoorden.

5. Zijn de leerlingen gemotiveerd tijdens een les begrijpend lezen? Waaraan ligt dat?

(Deze vraag werd niet ingevuld)

6. Hoe pakt u een les begrijpend lezen aan?

Ik lees de les spannend voor aan de kinderen. We oefenen veel met de tekst.

7. Past u bepaalde leesstrategieën toe tijdens een les begrijpend lezen? Zo ja, welke?

Ja, ik varier mijn stem.

8. Welke werkvormen past u toe tijdens een les begrijpend lezen?

(Deze vraag werd niet ingevuld)

9. Zijn er andere hulpmiddelen die u inschakelt tijdens deze lessen? Zo ja, welke?

(Deze vraag werd niet ingevuld)

10. Heeft u het gevoel dat de leerlingen de tekst begrijpen als u de tekst met hun behandelt? Hoe komt dit?

Sommige wel, andere niet. Dit komt door de taalbarriere tussen het Nederlands en het Engels.

11. Spreekt u vaak Engels om de moeilijke Nederlandse woorden te verklaren of doet u dit op een andere manier?

Ja, het moet, want anders begrijpen ze de tekst niet.

12. Houdt u rekening met de niveaoverschillen van de leerlingen bij het kiezen van een tekst? Waarom wel/niet?

Ja, niet alle kinderen hun niveau is hetzelfde, dus het is belangrijk dat er rekening mee gehouden wordt.

13. Vindt u de teksten uit de taalmethode geschikt materiaal om te gebruiken in uw les? Waarom wel/niet?

Ja, omdat bepaalde teksten leuk zijn voor de kids. Het gaat meer over hoe je ze voorleest. Het is belangrijk dat de leraar boeiend leest.

14. Denkt u dat er nood is aan een andere aanpak van de teksten?

Neen, ik denk dat het zo wel goed is.

15. Heeft u ooit een vorming of workshop gevolgd in verband met begrijpend lezen? Zo ja, wat heeft u hieruit bijgeleerd?

Neen, ik heb nooit een vorming of workshop gevolgd.

16. Zou u het handig vinden moest u een stappenplan ontvangen waarmee u uw lessen begrijpend lezen kan opbouwen? Waarom wel/niet?

Ja, als ik de kinderen kan laten vorderen met begrijpend lezen zou ik dit graag ontvangen.

Bijlage 9: vragenlijst meester Vincent

1. Aan welke groep geeft u les?

Groep 6-7

2. Waar heeft u uw opleiding gevolgd om leerkracht te worden?

Arnhem, Gelderland aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

3. Werd er tijdens uw opleiding uitleg gegeven over de aanpak van begrijpend lezen? Zo ja, wat was volgens hun de juiste aanpak?

Tijdens mijn opleiding heb ik weinig tot geen uitleg hierover gekregen. Gedurende de stages kwam ik aanraking met de methode nieuwsbegrip waarbij de leerlingen actuele onderwerpen gebruiken voor het begrijpend lezen. Daarbij worden verschillende methodes gebruikt.

4. Hoeveel (les)uren besteed u in de klas per week aan begrijpend lezen?

2 tot 3 uur

5. Zijn de leerlingen gemotiveerd tijdens een les begrijpend lezen? Waaraan ligt dat?

Het is lastig om mijn leerlingen te motiveren voor dit vak. Eigenlijk kan ik constateren dat het grootste gedeelte van de groep niet gemotiveerd is. Vaak staat het onderwerp te ver van hun belevingswereld door de afstand tussen Nederland en St. Maarten. Daarnaast lezen de leerlingen niet allemaal even goed Nederlands.

6. Hoe pakt u een les begrijpend lezen aan?

Ik blijf gebruik maken van de methode: nieuwsbegrip. Er zit namelijk veel niveau verschillen in de teksten en die heb ik nodig om alle leerlingen te kunnen bedienen op hun niveau. In de klas lezen we de tekst gezamenlijk en staan we stil bij woorden die ze niet begrijpen of moeilijk zijn. Daarna behandelen we de vragen over de tekst en is er ook ruimte voor een ander onderdeel van het begrijpend lezen. Denk bijvoorbeeld aan: samenvatten, verwijswaarden in een tekst etc.

7. Past u bepaalde leesstrategieën toe tijdens een les begrijpend lezen? Zo ja, welke?

Ik probeer de leerlingen vaak eerst zelf het onderwerp van de tekst te laten raden door naar de plaatjes, kopjes en titel te laten kijken. Daarna gaan we samen de tekst lezen en behandelen we de moeilijke woorden.

8. Welke werkvormen past u toe tijdens een les begrijpend lezen?

Ik laat de leerlingen vaak in groepjes de opdrachten maken zodat ze met elkaar kunnen overleggen over de tekst.

9. Zijn er andere hulpmiddelen die u inschakelt tijdens deze lessen? Zo ja, welke?

Nee.

10. Heeft u het gevoel dat de leerlingen de tekst begrijpen als u de tekst met hun behandelt? Hoe komt dit?

Ja, ik heb dat gevoel wel. Dat geldt voor de meeste kinderen (80%). Er zitten namelijk ook veel leerlingen in de klas die erg slecht lezen en totaal niet in staat zijn om de tekst te begrijpen. Het ligt ook vaak aan het onderwerp van en tekst. Een fidget spinner is veel leuker dan een Eurovisie Songfestival.

11. Spreekt u vaak Engels om de moeilijke Nederlandse woorden te verklaren of doet u dit op een andere manier?

Ja. Dat doe ik zeker.

12. Houdt u rekening met de niveauverschillen van de leerlingen bij het kiezen van een tekst? Waarom wel/niet?

De plus- leerlingen krijgen een moeilijker tekst van mij. Dat doe ik zodat de leerlingen in ieder geval gemotiveerd blijven. Deze leerlingen hebben een hoger leesniveau en tempo en kunnen betere teksten aan. Voor mijn leerlingen van groep 6 pak ik ook een lager niveau.

13. Vindt u de teksten uit de taalmethodee geschikt materiaal om te gebruiken in uw les? Waarom wel/niet?

De teksten in de taal methode zijn wel geschikt om te gebruiken maar zetten niet in op de verschillende leesstrategieën zoals het samenvatten, tekst bekijken of naar verwijswoorden zoeken. Daarom gebruik ik liever de andere tekst.

14. Denkt u dat er nood is aan een andere aanpak van de teksten?

Nee. De methode nieuwsbegrip is wel goed voor nu.

15. Heeft u ooit een vorming of workshop gevolgd in verband met begrijpend lezen? Zo ja, wat heeft u hieruit bijgeleerd?

Nee, helaas niet.

16. Zou u het handig vinden moest u een stappenplan ontvangen waarmee u uw lessen begrijpend lezen kan opbouwen? Waarom wel/niet?

Ja, dat zou ik zeker handig vinden. Op dit moment zie ik dat veel leerlinge moeite hebben om de tekst te begrijpen. Ik kan ze niet altijd op hun niveau bedienen omdat ze de tekst niet begrijpen. Een stappenplan zou het inzichtelijker maken.

Bijlage 10: observatie juf Thersia (groep 6)

<p>Algemene gegevens</p> <p>Datum + tijd observatie: 3-4-'17 + 8u – 8u45</p> <p>Observator: Pauline Mertens</p> <p>School: Sister Magda Primary School</p> <p>Klas: groep 6B</p> <p>Hoeveel leerlingen zijn aanwezig in de klas: 25</p> <p>Leraar: Thersia</p>

	Zeer goed	Goed	Voldoende	Onvoldoende	Zwaar onvoldoende
Het gebruik van leesstrategieën			X		
Het gebruik van actieve werkvormen				X	
Het gebruik van (andere) hulpmiddelen				X	
Wordt de tekst door de leerlingen begrepen?			X		
Wordt er enkel Nederlands gesproken?			X		
Aanpassingen aan niveau?				X	
Algemene aanpak begrijpend lezen			X		

Bijlage 11: observatie meester Vincent (groep 6/7)

Algemene gegevens

Datum + tijd observatie: 23-3-'17 + 8u – 8u45

Observator: Pauline Mertens

School: Sister Magda Primary School

Klas: groep 6/7

Hoeveel leerlingen zijn aanwezig in de klas: 28

Leraar: Vincent van Weelden

	Zeer goed	Goed	Voldoende	Onvoldoende	Zwaar onvoldoende
Het gebruik van leesstrategieën			X		
Het gebruik van actieve werkvormen			X		
Het gebruik van (andere) hulpmiddelen			X		
Wordt de tekst door de leerlingen begrepen?			X		
Wordt er enkel Nederlands gesproken?	X				
Aanpassingen aan niveau?		X			
Algemene aanpak begrijpend lezen		X			

Bijlage 12: interview Marjan de Visser

1. Wat zijn uw bevindingen over de huidige situatie in verband met begrijpend lezen in de scholen van Sint-Maarten?

Vaak zie je dat leraren een tekst geven aan de leerlingen en dat ze deze moeten lezen en daarna krijgen ze een werkblad waar vragen over de tekst op staan. Zo geef je de leerlingen geen houvast. Je moet de tekst met de leerlingen echt behandelen en niet enkel laten lezen.

2. Op welke manier wordt een tekst het beste behandeld?

Wat heel belangrijk is, is dat je de tekst stap voor stap doorneemt met de leerlingen. Hiermee bedoel ik dat je leesstrategieën gebruikt. We gaan dus erg terug naar het basic level. Alles moet stap voor stap gebeuren. Anders kunnen de leerlingen niet volgen. Wat ook heel belangrijk is, is dat je als leraar een doel voor ogen stelt. Je moet een tekst kiezen die past bij het doel dat jij wilt bereiken bij de kinderen. Geef dat doel ook mee aan de leerlingen. Zo weten ze wat van hen verwacht wordt. Wat ook heel belangrijk is, is dat er actief les wordt gegeven. Zo blijven de leerlingen gemotiveerd tijdens de lessen.

Bijvraag: Ik heb gemerkt dat het niet makkelijk is om veel actieve werkvormen te gebruiken bij de leerlingen. Ze zijn erg druk en ik denk toch dat het moeilijk is om zo te werken. Hoe ziet u dat?

Ja, zoals je gemerkt hebt zijn de kinderen hier heel wat mondiger dan in België of Nederland. Het is niet gemakkelijk voor hun. Ze hebben vaak een moeilijke thuissituatie. Daar ligt vaak het probleem. Dat moet je zeker in je achterhoofd houden. Je moet de kinderen de kans geven om zo veel mogelijk actief aan het werk te gaan, ook al zijn ze druk. Ze kunnen dat wel. Je gaat zien dat de betrokkenheid en motivatie naar omhoog zal gaan.

3. Hoe staan de leraren in Sint-Maarten tegenover het Nederlands lesgeven?

Het is niet gemakkelijk. De leraren vinden het moeilijk om steeds Nederlands te praten. Ik geef hun tips en zij doen hiermee wat zij willen. Ik wil niet zeggen dat ze deze manier moeten toepassen van mij, maar ik denk wel dat de leerlingen hier het meeste uit leren. Er zijn leraren die naar mijn workshops komen en na de workshop geef ik altijd een opdracht mee die ze moeten uitproberen in de klas. Soms staan de leraren daar niet achter. Ze vinden het niet leuk om dat zo te doen, maar tijdens de volgende workshop hoor ik dan dat ze het toch uitgeprobeerd hebben en dat het effect had. Ze moeten niet meteen alles veranderen van mij, maar door kleine stapjes te zetten maken ze ook vooruitgang.

4. Waarom denkt u dat Nederlands onder de zon een meer geschikte methode kan zijn in Sint Maarten?

Deze teksten zijn gebaseerd op de leefwereld van de kinderen. Soms zie ik dat leraren teksten behandelen over treinen bijvoorbeeld. Geen enkel kind hier heeft ooit een trein gezien in Sint Maarten. Ze weten gewoon niet wat het is. Dat is het probleem met de methodes uit Nederland. Ze zijn erg gebaseerd op de leefwereld in Nederland, maar dat past hier niet. Daarom ontwikkelden wij Nederlands onder de zon, zodat de teksten toch enigszins begrijpelijk zijn voor de kinderen, zodat ze zich er iets bij kunnen voorstellen.

5. Wat kan ik volgens u doen om ervoor te zorgen dat er een goede aanpak is voor begrijpend lezen in groep 6/7?

Ik denk dat je best een stappenplan opstelt voor leraren waarmee ze aan de slag kunnen als ze een tekst willen behandelen met de leerlingen. Dit kan zelfs voor alle groepen dienen, niet enkel voor groep 6/7. Door dat stappenplan zien de leraren hoe ze te werk kunnen gaan. Je geeft stap voor stap weer hoe je de tekst behandelt met leesstrategieën bijvoorbeeld, welke actieve werkvormen ze kunnen gebruiken in de les enzovoort. Zo hebben ze een houvast. Dit kunnen ze dan ook gebruiken bij eender welk vak. Zelfs als ze bij mens en maatschappij een tekst willen behandelen kunnen ze dan dat stappenplan gebruiken om ervoor te zorgen dat de leerlingen de tekst goed begrijpen.

Bijvraag: Ik vind het wel moeilijk om te zeggen: ‘Dit is een stappenplan voor begrijpend lezen en zo zou je je les kunnen aanpakken.’ Ik ben bang voor de reacties hierop. Hoe pak ik dat het beste aan?

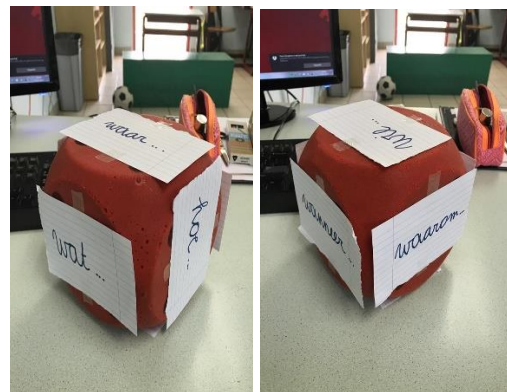
Dat probleem heb ik ook vaak. Je moet duidelijk zeggen dat dit een richtlijn is, dat je dit als tip meegeeft. Je kan het op deze manier doen, maar dat moet niet. Misschien kunnen ze wel een deeltje van je stappenplan gebruiken, daarom niet meteen alles. Je biedt het gewoon aan en daarna kan de leraar zelf zien wat hij of zij er mee doet. Vaak als ze het uitgeprobeerd hebben zien ze er toch de voordelen van in, dus het gaat zeker een goed hulpmiddel zijn voor de leraren.

Bijlage 13: resultaten ERK-test

voornaam	School	1	1	1	1	1	1	1	1	1	16	16	16	16	3	3	TOT.	ERK.				
kandidaat		1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	7	8	9	01	LE	LE			
Perfecte kandidaat		1	1	1	1	1	1	1	1	1	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1	18	B1		
Leerling 1	Sister Magda	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1	1	0,5	0	0	0,5	0,5	0,5	1	10	14	A2
Leerling 2	Sister Magda	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0,5	0	0,5	0,5	0,5	0,5	1	10	16,5	B1	
Leerling 3	Sister Magda	1	1	1	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	10	11	A1+	
Leerling 4	Sister Magda	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0,5	0,5	0,5	0	0,5	0,5	1	10	10,5	A1+	
Leerling 5	Sister Magda	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0,5	0	0	0	0	0	0	0	1	7,5	A1
Leerling 6	Sister Magda	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0,5	0,5	0,5	0	0,5	0,5	1	10	15,5	A2+		
Leerling 7	Sister Magda	1	1	1	1	0	0	1	1	1	0,5	0	0	0,5	0,5	0,5	1	10	14	A2		
Leerling 8	Sister Magda	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	10	8	A1	
Leerling 9	Sister Magda	1	1	1	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	A1
Leerling 10	Sister Magda	1	1	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	A1
Leerling 11	Sister Magda	1	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	A1
Leerling 12	Sister Magda	1	1	1	1	0	1	0	1	0	1	0,5	0	0	0	0	0	1	10	11,5	A1+	
Leerling 13	Sister Magda	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0	1	10	10,5	A1+	
Leerling 14	Sister Magda	1	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	A1
Leerling 15	Sister Magda	1	1	1	1	0	1	0	0	1	1	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	1	10	14	A2	
Leerling 16	Sister Magda	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	A0
Leerling 17	Sister Magda	1	1	0	0	1	1	0	1	0	0	1	0,5	0,5	0,5	0	0,5	0	1	11	12	A1+
Leerling 18	Sister Magda	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10	7	A1	
Leerling 19	Sister Magda	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	0,5	0	0	0	0	0	0	0	0	10,5	A1+
																				0	A0	
Leerling 20	Sister Magda	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0,5	0	10	12,5	A2		
Leerling 21	Sister Magda	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0,5	0,5	0	0	0	0	1	10	10	A1	
Leerling 22	Sister Magda	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0,5	0,5	0,5	0	0,5	0,5	1	10	15,5	A2+		
Leerling 23	Sister Magda	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	10	13	A2		
Leerling 24	Sister Magda	1	1	1	1	0	0	0	0	1	0,5	0	0	0	0	0	0	0	0	7,5	A1	
Leerling 25	Sister Magda	1	1	1	1	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	10	11	A1+	
Leerling 26	Sister Magda	1	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	A1
Leerling 27	Sister Magda	1	1	1	1	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	10	10	A1	

Bijlage 14: foto's van de try-outs

TRY OUT 1

TRY OUT 2

